

Адміністративне ПРАВО і ПРОЦЕС

ISSN 2227-796X

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 4 /2025

Журнал «Адміністративне право і процес» містить результати сучасних наукових досліджень у галузі адміністративного та адміністративного процесуального права України й зарубіжних країн. Дописувачами журналу є провідні українські та європейські вчені, молоді науковці, юристи-практики. Запропонована структура журналу відтворює систему адміністративного права, адміністративного процесуального права, яка відповідає сучасному європейському вченню про сутність і внутрішню побудову цих галузей права.

Для науковців, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, юристів-практиків, а також студентів юридичних факультетів і вищих навчальних закладів юридичного спрямування.

**Видається чотири рази на рік
Засновано 2012 року**

Включено до переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») з юридичних дисциплін (D8 – Право) (Наказ Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 року № 1643)

Статті у виданні перевірені на наявність плагиату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.
УДК 342.9

**Журнал внесений
до Index Copernicus International**

Адреса редакційної колегії:
вул. Володимирська, 60,
м. Київ, 01601, Україна
Телефон: +38 (099) 608 73 25
E-mail: aplaw@uni.kiev.ua
Зареєстровано:
Рішення Національної ради
України з питань телебачення
і радіомовлення № 1154 від
29.05.2025 року.
Засновник і суб'єкт у сфері
друкованих медіа – Громадська
організація «Українсько-
німецький правознавчий діалог»
(просп. Володимира Івасюка,
буд. 32, оф. 108, м. Київ, 04213,
тел. +380 95 605 31 95, olena_shabliu@ukr.net).

Видавець:

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

Редакційна рада

**Мельник
Роман
Сергійович**

доктор юридичних наук, професор, професор
Вищої школи права Університету Максута
Нарікбаєва, член правління ГО «Німецько-
український правознавчий діалог», головний
редактор журналу

**Брановицький
Віктор
Володимирович**

кандидат економічних наук, доктор юридичних
наук, доцент кафедри економічної теорії Київського
національного економічного університету імені
Вадима Гетьмана

**Кравченко
Михайло
Георгійович**

доктор юридичних наук, старший дослідник,
професор кафедри теоретичної юриспруденції
Юридичного інституту Київського національного
економічного університету імені Вадима Гетьмана

**Школик
Андрій
Михайлович**

доктор юридичних наук, професор, професор
кафедри адміністративного та фінансового права
Львівського національного університету імені
Івана Франка

Муслім Хасенов

доктор філософії у галузі права, доцент, професор
Вищої школи права Університету Максута
Нарікбаєва (Казахстан)

**Кузніченко
Сергій
Олександрович**

доктор юридичних наук, професор, провідний
науковий співробітник Науково-дослідного
інституту «Правового забезпечення інноваційного
розвитку» Національної академії правових наук
України

**Агне
Тваронавічісн**

доктор права, лабораторія соціальних технологій,
Лабораторія посередництва та сталого
розв'язання конфліктів юридичного факультету
Інституту публічного права Університету
Миколаса Ромеріса (Литовська Республіка)

Наталія Чабан

доктор права, професор, факультет медіа
та комунікацій Кентерберійського університету,
директор дослідницького центру UC Research Center
“Public Diplomacy and Political Communication
Forum” (Нова Зеландія)

**Альберто
Пекораро**

доктор філософії у галузі права, доцент
Університету Максута Нарікбаєва (Казахстан)

**Корабосв
Ікболжон**

доктор філософії з міжнародного права,
професор, Тулузький університет (Франція),
голова науково-дослідного комітету Міжнародної
школи економіки, професор Університету
Максута Нарікбаєва (Казахстан)

Administrative LAW and PROCESS

SCIENTIFIC AND PRACTICAL JOURNAL

№ 4 / 2025

"Administrative law and process" publishes the findings of research on administrative law and administrative procedural law of Ukraine and foreign countries. Authors of the journal are leading Ukrainian and European scholars, young researchers, legal practitioners. The journal's structure renders the system of administrative law, administrative procedural law which is in line with modern European doctrine of the essence and internal composition of the above law branches.

Target readers are representatives of public and local authorities, legal practitioners as well as students of law faculties and law schools.

Frequency: four times a year
Established in 2012

The journal is entered into the list of Ukrainian scientific professional editions (category "B") in juridical disciplines (D8 – Law) (The Order of the Ministry of Science and Education of Ukraine dated December 28, 2019 No 1643)

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl. UDC 342.9

The journal is included in Index Copernicus International

Address of the editorial office

60 Volodymyrska str.,

Kyiv, 01601, Ukraine

Contact number:

+38 (099) 608 73 25

E-mail: aplaw@uni.kiev.ua

Registered: Decision of the National

Council of Television and Radio

Broadcasting of Ukraine:

Decision No. 1154 as of 29.05.2025.

Founder and media entity – Non-

Governmental Organization

"Ukrainian-German Jurisprudential

Dialogue" (Volodymyr Ivasyuk Ave.,

building 32, office 108, Kyiv, 04213,

tel. +380 95 605 31 95, [olena_](mailto:olena_shablii@ukr.net)

shablii@ukr.net).

Publisher:

Publishing house

"Helvetica"

2025

Editorial Board

Roman

Melnyk

Doctor of Law, Professor, Professor at the Law School, Maksut Narikbayev University, Member of the Board of the NGO "German-Ukrainian Legal Dialogue", Editor-in-Chief of the journal

Wiktor

Branowicki

Candidate of Economic Sciences, Doctor of Law, Associate Professor at the Department of Economic Theory of Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Mykhailo

Kravchenko

Doctor of Law, Senior Research Fellow, Professor at the Department of Theoretical Jurisprudence of the Law Institute of Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Andriy

Shkolyk

Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Administrative and Financial Law of the Ivan Franko National University of Lviv

Muslim

Khasenov

Doctor of Philosophy in Law, Associate Professor, Professor at the Higher School of Law, Maksut Narikbayev University (Kazakhstan)

Serhii

Kuznichenko

Doctor of Law, Professor, Leading Research Fellow at the Research Institute "Legal Support of Innovative Development" of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine

Agne

Tvaronaviciene

Doctor of Law, Laboratory of Social Technologies, Mediation and Sustainable Conflict Resolution Laboratory, Faculty of Law, Institute of Public Law, Mykolas Romeris University (Republic of Lithuania)

Nataliia

Chaban

Doctor of Law, Professor, Faculty of Media and Communication, University of Canterbury, Director of the UC Research Center "Public Diplomacy and Political Communication Forum" (New Zealand)

Alberto

Pecoraro

Doctor of Philosophy in Law, Assistant Professor, Maksut Narikbayev University (Kazakhstan)

Ikboljon

Qoraboev

PhD in International Law, Professor, University of Toulouse (France), Chairperson of ISE Committee for Scientific Research, Professor at Maksut Narikbayev University (Kazakhstan)

ЗМІСТ

ОСОБЛИВЕ АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Бердар Микола

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗДІЙСНЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ5

Пастух Ігор

РЕЄСТР «КОРУПЦІОНЕРІВ» В УКРАЇНІ: ЗМІНИ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ
СТРОКІВ ЗБЕРІГАННЯ ВІДОМОСТЕЙ І ПРОЦЕДУРНІ ВИКЛИКИ27

CONTENTS

SPECIAL ADMINISTRATIVE LAW

Mykola Berdar

ADMINISTRATIVE AND LEGAL CHARACTERISTICS OF ENFORCEMENT PROCEEDINGS.....	5
---	---

Igor Pastukh

REGISTER OF “CORRUPTIONISTS” IN UKRAINE: CHANGES IN ESTABLISHING TIME LIMITS FOR STORAGE OF INFORMATION AND PROCEDURAL CHALLENGES.....	27
--	----

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗДІЙСНЕННЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Метою дослідження стало визначення адміністративно-правової характеристики здійснення виконавчого провадження в Україні та формулювання пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання у цій сфері.

Методи. Для досягнення поставленої мети застосовано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів: формально-юридичний, структурно-функціональний, порівняльно-правовий і метод правового моделювання. У процесі збору й обробки даних було здійснено аналіз чинного законодавства, підзаконних нормативно-правових актів, судової практики, а також наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Результати. Результати дослідження підтвердили, що сучасна система примусового виконання рішень в Україні має дуалістичний характер, поєднуючи державних і приватних виконавців. Виявлено ключові елементи адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби та специфіку діяльності приватних виконавців, що дало змогу визначити інституційну асиметрію між ними. Проведена класифікація адміністративних процедур у виконавчому провадженні дала можливість виділити їх за стадіями, суб'єктами, юридичними наслідками, формами взаємодії та спрямованістю. Встановлено п'ять ознак процедур: імперативність, чітка регламентація, поєднання загальних і спеціальних процедур, наявність дискреційних повноважень та застосування заходів примусу.

Висновки. Виявлено 15 правових прогалин та 8 колізій у чинному законодавстві, що знижує ефективність примусового виконання рішень. Запропоновано заходи щодо гармонізації законодавства з принципами адміністративної процедури, розробки єдиних стандартів виконання рішень, посилення гарантій незалежності приватних виконавців, удосконалення механізмів контролю та впровадження цифрових технологій. Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання для підвищення ефективності діяльності органів і осіб, які здійснюють примусове виконання рішень, удосконалення нормативної бази й оптимізації адміністративних процедур. Перспективи подальшого використання результатів дослідження охоплюють розробку рекомендацій для законотворчої та правозастосовної практики, а також формування концептуальних підходів до цифровізації виконавчого провадження та забезпечення балансу публічних і приватних інтересів у цій сфері.

Ключові слова: виконавці, примусове виконання рішень, державна виконавча служба, адміністративні процедури, нормативно-правові прогалини.

Бердар Микола,

аспірант

кафедри права

Київського

кооперативного

інституту бізнесу

і права

[https://orcid.](https://orcid.org/0009-0001-6874-0043)

[org/0009-0001-6874-](https://orcid.org/0009-0001-6874-0043)

0043

[mberdarmykola@](mailto:mberdarmykola@gmail.com)

[gmail.com](mailto:mberdarmykola@gmail.com)

1. Вступ

Ефективність правової системи будь-якої держави значною мірою залежить від належного функціонування механізмів виконання юрисдикційних рішень. Виконавче провадження як завершальний етап правозастосовного процесу відіграє ключову роль у забезпеченні реалізації судових та інших актів, гарантуючи захист порушених прав, свобод і законних інтересів громадян. Актуальність дослідження адміністративно-правової характеристики виконавчого провадження зумовлена необхідністю підвищення ефективності процесів примусового виконання рішень, що безпосередньо впливає на стан законності, рівень правопорядку та довіри громадян до правової системи держави.

Серед українських досліджень варто відзначити роботу Є. П. Плохути (2022), який комплексно проаналізував адміністративно-правовий статус органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень в Україні. Автор детально розглянув склад та особливості правового статусу суб'єктів виконавчого провадження, однак недостатньо уваги приділив питанням взаємодії державних та приватних виконавців в умовах реформування системи. Дискусійні питання правової природи виконавчого провадження дослідив І. В. Лимарь (2019), обґрунтувавши його міждисциплінарний характер. Водночас автор недостатньо розкрив особливості адміністративно-правового регулювання в умовах цифровізації процесів. Л. Остафічук (2022) вивчено принципи виконавчого провадження, проте не проаналізовано їх практичну реалізацію у контексті дуалістичної системи виконання. Н. А. Сергієнко та ін. (2025) провели порівняльний аналіз українських механізмів здійснення виконавчого провадження з європейськими нормами та дійшли висновку щодо існування інституційної асиметрії між державними та приватними виконавцями, які обмежені правом доступу до реєстрів, дисциплінарними режимами й організаційною підвітністю. Дослідивши зазначену асиметрію, процитовані експерти наголошували, що без вирівнювання повноважень приватні виконавці не зможуть виконувати роль повноправного учасника існуючої системи здійснення виконавчого провадження.

Л. Сіньова та ін. у своєму дослідженні (2024) приділили увагу соціально-правовим аспектам діяльності виконавців, а саме гарантіям і соціальному захисту, а також проблематиці дисциплінарної відповідальності приватних виконавців як важливого елемента публічно-правового контролю в дуалістичній моделі. За твердженням зазначених експертів, існує потреба у впровадженні передбачуваних стандартів притягнення до відповідальності та прозорого аудиту рішень дисциплінарних органів. В окремих джерелах, наприклад у статті І. Митрофанова (2024), виокремлено фактори, які обумовлюють якість аудиту рішень дисциплінарних органів. Згідно з процитованим експертом, до таких факторів належать поняття етичного делікту, об'єктом якого є суспільні відносини, а суб'єктом – завдання виконавця. У роботі зроблено акцент на систематичності та логічності стандартів дисциплінарного реагування, особливо з погляду критеріїв дії або бездіяльності виконавця. О. Олійник (2021) у своєму дослідженні зазначав, що ефективність здійснення виконавчого впровадження знижується через невідповідність українських практик міжнародним. Як приклад зазначений автор наводив законопроект № 5660, згідно з яким позапланові перевірки законодавчого провадження можливі лише за скаргами учасників, тоді як відповідно до міжнародних практик до дисциплінарної відповідальності може бути притягнута й будь-яка особа, права якої були порушені. О. Олійник стверджував, що невідповідність міжнародним стандартам, зокрема щодо критеріїв застосування дисциплінарних санкцій, посилює нерівність і створює ризики зловживань.

В. Дьордй та Я. Фенич (2024) підкреслювали, що перешкодою до здійснення виконавчого провадження стала військова агресія Російської Федерації, починаючи з 2014 року. Процитовані експерти зазначали, що окупація окремих територій блокувала роботу органів державної виконавчої служби та приватних виконавців, у тому числі через зупинення роботи автоматизованої системи виконавчого провадження. Проте В. Дьордй та Я. Фенич відзначали, що з початком повномасштабного воєнного вторгнення в лютому 2022 року відбулися зміни в механізмах примусового виконання, які в тому числі стосувалися заборони відкривати провадження на потенційно небезпечних та окупованих територіях. Є. Шиман (2024) дослідила зміни в Законі України «Про виконавче провадження», зазначивши недостатню чіткість понятійного апарату як фактора зниження ефективності здійснення виконавчого провадження. Експерт підкреслила відсутність у проаналізованому законі чітко визначеного співвідношення гласності та відкритості, а також нечітко окреслене коло суб'єктів, права й інтереси яких можуть бути забезпечені шляхом гласності та відкритості. На необхідності подальших змін у законодавстві наголошувала А. Спектор (2024), яка дослідила особливості учасників виконавчого провадження на стадії його відкриття. У своєму дослідженні А. Спектор підкреслила, що положення законодавства, які передбачають право суду на ініціювання виконавчого провадження, потребують додаткового осмислення.

Виходячи з попередніх досліджень, зазначимо, що національна система здійснення виконавчого провадження є недосконалою, а механізми підвищення її ефективності – недостатньо дослідженими. Метою роботи було визначити адміністративно-правові характеристики здійснення виконавчого провадження та формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання у відповідній сфері.

Для досягнення поставленої мети виконано такі завдання: охарактеризувати нормативно-правове регулювання виконавчого провадження з позиції адміністративного права; проаналізувати адміністративно-правовий статус суб'єктів виконавчого провадження; визначити особливості адміністративних процедур під час вчинення виконавчих дій; дослідити проблеми адміністративно-правового забезпечення виконавчого провадження та шляхи їх вирішення; розробити концептуальні пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері примусового виконання рішень.

2. Матеріали та методи

Методологічну основу дослідження становив комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, що дало змогу забезпечити всебічний аналіз адміністративно-правової характеристики здійснення виконавчого провадження. Дослідження базувалося на системному підході, який надав можливість розглянути виконавче провадження як цілісну систему взаємопов'язаних адміністративних процедур і правовідносин.

Серед спеціально-юридичних методів використано: формально-юридичний метод для аналізу змісту та структури нормативно-правових актів, системно-структурний метод для дослідження організаційної структури органів виконавчого провадження та метод правового моделювання для розробки пропозицій щодо вдосконалення законодавства.

У процесі дослідження було проаналізовано основні нормативно-правові акти України, що регулюють виконавче провадження, а саме Закон України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016), Закон України № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (2016), а також підзаконні нормативно-правові акти у відповідній сфері. Крім того, досліджено наукові концепції вітчизняних і зарубіжних вчених щодо адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження.

Формально-юридичний метод застосовувався для детального аналізу правових норм, що регулюють діяльність суб'єктів виконавчого провадження, їх права, обов'язки та відповідальність. Цей метод дав змогу виявити прогалини та колізії у чинному законодавстві, а також визначити напрями його вдосконалення. Системно-структурний метод застосовувався для комплексного дослідження організаційної побудови та функціонування системи органів примусового виконання рішень в Україні. Цей метод дав можливість проаналізувати взаємозв'язки між різними елементами системи виконавчого провадження та визначити шляхи оптимізації їх взаємодії.

Для обробки й систематизації отриманих даних використовувалися методи аналізу та синтезу, які дали змогу сформулювати теоретичні положення та практичні рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження. Метод правового моделювання застосовувався для розробки концептуальних пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень.

3. Адміністративно-правовий статус Державної виконавчої служби та приватних виконавців як суб'єктів здійснення виконавчого провадження

Дослідження адміністративно-правової характеристики виконавчого провадження передбачало аналіз правових засад повноважень, обмежень дискреції, процедурної відповідальності та механізмів контролю суб'єктів, уповноважених на його здійснення. Застосування системного підходу та формально-юридичного методу дало змогу встановити, що сучасна система органів примусового виконання рішень в Україні має дуалістичний характер, оскільки охоплює як державних, так і приватних виконавців.

Аналіз нормативно-правових актів виявив, що Державна виконавча служба (ДВС) України функціонує як система органів публічного адміністрування у складі Міністерства юстиції України, забезпечуючи примусове виконання рішень у випадках, визначених законом. Дослідження встановило, що адміністративно-правовий статус ДВС характеризується поєднанням владно-розпорядчих повноважень з обмеженими дискреційними можливостями у виборі способів виконання.

Аналіз правового регулювання показав, що елементи адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби мають п'ять основних блоків, систематизованих у таблиці 1.

Дослідження компетенційного блоку виявило, що обсяг повноважень органів державної виконавчої служби визначається адміністративно-правовими нормами, зокрема положеннями Закону України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016) (наприклад, ст. 4, 5, 18, 25), і реалізується через систему прав, обов'язків і відповідальності державного виконавця у правовідносинах з учасниками виконавчого провадження. Особливістю адміністративно-правового статусу державних виконавців є поєднання публічно-правових і приватно-правових елементів їх діяльності. Це проявляється в наданні державним виконавцям права укладати договори з оцінювачами для визначення вартості майна боржника (ч. 5 ст. 57 Закону України «Про виконавче провадження»), співпрацювати з банківськими установами з метою накладення арешту на кошти боржника (ст. 48 цього Закону). Таким чином, адміністративно-правовий статус державного виконавця поєднує елементи владних повноважень та договірних – приватно-правових – відносин, що забезпечує комплексність і потенційну ефективність виконавчого провадження.

Аналіз правового статусу приватних виконавців свідчить про їх особливе місце в системі суб'єктів виконавчого провадження. На відміну від державних виконавців, приватні виконавці здійснюють незалежну професійну діяльність відповідно до Закону України № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (2016) (ст. 3, 16, 19) та Закону України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016) (ч. 1 ст. 5, ст. 11, 18). Так, згідно зі ст. 19 Закону № 1403-VIII приватний виконавець має право відкривати виконавчі провадження, накладати арешт на майно й кошти боржника, звертатися до банківських та інших фінансових установ для отримання інформації, а також залучати експертів і спеціалістів для проведення оцінки чи інших дій. Відповідно до ст. 18 Закону № 1404-VIII

Таблиця 1

Елементи адміністративно-правового статусу
Державної виконавчої служби України

Елементи адміністративно-правового статусу	Зміст елементів
Цільовий блок	Мета: забезпечення повного, своєчасного й неупередженого виконання рішень. Завдання: своєчасне, повне й неупереджене виконання рішень; імплементація міжнародних стандартів у сфері виконання рішень; забезпечення прозорості та відкритості процесу виконання рішень
Організаційно-структурний блок	Система органів: Департамент державної виконавчої служби Міністерства юстиції України; управління державної виконавчої служби головних територіальних управлінь юстиції; районні, районні у містах, міські, міськрайонні відділи державної виконавчої служби. Ієрархічна підпорядкованість та координація діяльності
Компетенційний блок	Права: здійснювати виконавчі дії; накладати арешт на майно боржника; звертатися до суду; накладати стягнення у вигляді штрафу; залучати експертів; проводити перевірку виконання рішень. Обов'язки: вживати передбачені законом заходи для своєчасного та повного виконання рішення; роз'яснювати сторонам їх права й обов'язки; дотримуватися принципів виконавчого провадження; розглядати звернення учасників виконавчого провадження
Гарантійний блок	Соціально-правові гарантії: стабільність службових відносин; належні умови праці; оплата праці; правовий захист; забезпечення безпеки. Процесуальні гарантії: незалежність під час здійснення професійної діяльності; неприпустимість втручання у діяльність державного виконавця; обов'язковість вимог державного виконавця
Відповідальнісний блок	Види відповідальності: дисциплінарна; адміністративна; кримінальна; цивільно-правова. Підстави відповідальності: невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків; перевищення службових повноважень; порушення присяги; вчинення дій, що дискредитують органи державної влади

Джерело: складено автором на основі аналізу досліджень Д. В. Кисельова (2024), Є. В. Євсюкова (2024), П. В. Макушева (2019).

приватний виконавець зобов'язаний діяти неупереджено й об'єктивно, забезпечувати дотримання прав сторін виконавчого провадження, вчасно інформувати їх про хід виконання рішень, дотримуватися професійної етики та конфіденційності. Таке правове регулювання дає можливість поєднати високий рівень професійної незалежності приватного виконавця із суворим дотриманням державних гарантій та контролю за законністю його діяльності. Порівняльний аналіз адміністративно-правового статусу державних та приватних виконавців виявив як спільні, так і відмінні риси у їх правовому положенні, що представлено в таблиці 2.

Дослідження виявило низку проблемних аспектів у визначенні адміністративно-правового статусу суб'єктів виконавчого провадження.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика адміністративно-правового статусу державних та приватних виконавців

Критерій порівняння	Державний виконавець	Приватний виконавець
Правова основа діяльності	Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», Закон України «Про державну службу»	Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів», Закон України «Про виконавче провадження»
Організаційно-правова форма	Посадова особа органу державної влади	Суб'єкт незалежної професійної діяльності
Територіальна компетенція	Визначена територіальна юрисдикція	Право здійснювати діяльність на всій території України
Предметна компетенція	Виконання всіх категорій рішень	Обмеження щодо виконання окремих категорій рішень (рішення про відібрання дитини, рішення, за якими стягувачем є держава тощо)
Джерело фінансування	Державний бюджет	Основна винагорода у відсотковому відношенні до стягнутої суми та додаткова винагорода
Контроль за діяльністю	Відомчий контроль і судовий контроль	Контроль з боку Міністерства юстиції України, контроль з боку професійного самоврядування, судовий контроль
Відповідальність	Дисциплінарна, адміністративна, кримінальна, цивільно-правова	Дисциплінарна, адміністративна, кримінальна, цивільно-правова
Підзвітність	Керівництво органів ДВС, Міністерство юстиції України	Асоціація приватних виконавців, Міністерство юстиції України

Джерело: складено автором на основі аналізу досліджень В. Чепурного (2024), А. С. Гедьо (2024), Н. Сергієнко (2019).

Зокрема, спостерігається недостатня регламентація меж дискреційних повноважень державних і приватних виконавців у виборі способу та порядку виконання рішень майнового характеру, що не врегульовано належним чином у ст. 48 Закону України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016), яка лише загально формулює право виконавця самостійно вибирати спосіб виконання. Проблемною залишається і відсутність нормативного механізму координації діяльності державних та приватних виконавців у випадках одночасного виконання рішень, що мають подібний предмет або пов'язані з одним боржником. Закон не містить окремої норми, яка б регламентувала узгодженість дій цих виконавців, хоча обидві категорії суб'єктів мають однакові повноваження згідно із Закону № 1404-VIII (ст. 18, 26), що на практиці призводить до дублювання або конфліктів.

Аналіз принципів діяльності суб'єктів виконавчого провадження дав можливість встановити, що їх правовий статус ґрунтується на засадах верховенства права, законності, неупередженості, об'єктивності, незалежності, справедливості, прозорості та публічності, які визначені у ст. 4 Закону України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016). Крім того, принципи діяльності приватних виконавців частково конкретизовані в ст. 2 та 5 Закону України № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (2016). Водночас виявлено недостатню деталізацію механізмів забезпечення принципу незалежності приватних виконавців, зокрема у ч. 2 ст. 5 Закону № 1403-VIII, де зазначено, що приватний виконавець здійснює діяльність «самостійно, незалежно, на власний ризик», однак не передбачено чітких процедур захисту від втручання учасників виконавчого провадження, як-от стягувачі чи боржники, у тому числі у формі тиску, підкупу або погроз. Також у ч. 4 ст. 18 Закону № 1404-VIII ідеться про обов'язок виконавця діяти неупереджено й об'єктивно, але конкретні гарантії забезпечення цих засад відсутні. Не прописано механізмів фіксації та реагування на спроби незаконного впливу, що створює ризики для реалізації принципу незалежності на практиці.

На основі проведеного аналізу встановлено, що процес реформування системи органів примусового виконання рішень потребує оптимізації адміністративно-правового статусу як державних, так і приватних виконавців через розширення функціональних можливостей державних виконавців у сфері електронного документообігу; посилення гарантій незалежності приватних виконавців; удосконалення системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації; створення єдиних стандартів здійснення виконавчих дій для обох категорій виконавців.

4. Адміністративно-правова характеристика процедур виконавчого провадження

Застосування системного підходу до аналізу виконавчого провадження як завершальної стадії правозастосовного процесу показало, що система виконавчих процедур становить складний адміністративно-правовий

механізм, елементи якого характеризуються процесуальною послідовністю та функціональною взаємозалежністю. Дослідження встановило, що ефективність цього механізму залежить від узгодженості нормативно-правових актів, рівня професійної підготовки виконавців та технологічного забезпечення процедур. Аналіз і порівняння виділених у розділі «Матеріали та методи» законів і нормативно-правових актів дав змогу виокремити класифікацію адміністративних процедур у виконавчому впровадженні відповідно до чинного законодавства України (таблиця 3).

Таблиця 3

Класифікація адміністративних процедур у виконавчому провадженні

Критерій класифікації	Вид процедур	Опис / приклади	Нормативне обґрунтування
За стадіями провадження	Підготовчі	Перевірка документів, відкриття провадження	ст. 18, 26 Закону № 1404-VIII
	Примусового виконання	Арешт майна, опис, реалізація	ст. 48–63 Закону № 1404-VIII
	Завершальні	Закінчення провадження	ст. 30, 39–41 Закону № 1404-VIII
За суб'єктами виконання	Державними та приватними виконавцями	Звернення до суду, координація з поліцією	ст. 18 Закону № 1404-VIII
		Визначення вартості майна боржника. Оцінка майна боржника	ст. 57 Закону № 1404-VIII
		Арешт, реалізація майна, вилучення коштів	ст. 56 (арешт і вилучення майна боржника); ч. 2 та 4 ст. 61 (порядок реалізації майна)
За юридичними наслідками	Обов'язкові	Винесення постанов, повідомлення сторін	ст. 13 Закону № 1404-VIII
	Дискреційні		ст. 48, ч. 3 ст. 11 Закону № 1404-VIII
За участю інших органів	Односторонні	Винесення постанови про відкриття	ст. 26 Закону № 1404-VIII
	Взаємодіючі	Запити до банків, Державна реєстрація актів цивільного стану, співпраця з Міністерством внутрішніх справ	ст. 5 (суб'єкти виконавчого впровадження), ст. 14 (особи, які залучаються до проведення виконавчих дій), ст. 56 (арешт майна (коштів) боржника), ст. 57 (визначення вартості майна боржника. Оцінка майна боржника) Закону № 1404-VIII
За спрямованістю	Забезпечувальні	Арешт майна, заборона дій	ст. 56–58 Закону № 1404-VIII
	Виконавчі	Реалізація майна	ст. 61–66 Закону № 1404-VIII

Джерело: створено автором дослідження на основі Закону України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016), Закону України № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (2016).

Проведена класифікація адміністративних процедур у виконавчому провадженні дає можливість систематизувати їх за ключовими критеріями: стадіями провадження, суб'єктним складом, юридичними наслідками, формою взаємодії та функціональним призначенням. За твердженням А. Антоненко (2022), такий підхід забезпечує глибше розуміння ролі кожної процедури у структурі примусового виконання судових рішень, дає змогу виявити дисбаланс між дискреційністю й обов'язковістю дій виконавця, а також окреслює потребу в удосконаленні нормативної регламентації процедур, пов'язаних із міжвідомчою взаємодією та гарантуванням прав учасників виконавчого провадження.

На основі проведеного структурно-функціонального аналізу розроблено авторську класифікацію адміністративних процедур у виконавчому провадженні за п'ятьма критеріями. За стадіями виконавчого провадження виділено процедури відкриття виконавчого провадження, що передбачають перевірку виконавчого документа, прийняття до виконання та повідомлення сторін, процедури здійснення виконавчих дій, що охоплюють встановлення майнового стану боржника, накладення арешту та реалізацію майна, а також процедури завершення виконавчого провадження через складання акта про закінчення та повернення документів.

За суб'єктами здійснення розрізняють процедури, що здійснюються державними виконавцями, процедури приватних виконавців і процедури за участю інших суб'єктів, зокрема експертів, оцінювачів та представників банків. За характером адміністративно-правового впливу виокремлено регулятивні процедури для встановлення порядку виконання, охоронні процедури для захисту прав учасників провадження та забезпечувальні процедури для гарантування виконання рішень.

За об'єктом виконання досліджено процедури стягнення грошових коштів, процедури звернення стягнення на майно та процедури виконання рішень немайнового характеру. За ступенем нормативної регламентації визначено детально регламентовані процедури із чіткими строками та послідовністю дій і процедури з дискреційними повноваженнями виконавця щодо вибору способів і засобів виконання.

Правовий аналіз дав змогу виявити п'ять специфічних ознак адміністративних процедур у виконавчому провадженні. Першою ознакою є імперативний характер більшості процедурних норм, що зумовлений публічно-правовою природою виконавчих відносин. Так, за результатами контент аналізу положень Закону України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016), переважна частка процедурних норм мають обов'язковий характер і не допускають відступів від встановленого порядку. Другою ознакою виступає чітка процесуальна регламентація послідовності здійснення виконавчих дій, що забезпечує законність і передбачуваність діяльності виконавців. Згідно з методичними рекомендаціями Міністерства юстиції України й узагальненням

положень Закону № 1404-VIII, можна виділити щонайменше 15 основних типів виконавчих процедур, для яких встановлено алгоритм дій – відкриття виконавчого провадження (ст. 26), добровільне виконання рішення про стягнення періодичних платежів (ст. 7), примусове звернення стягнення грошові кошти (ст. 52), звернення стягнення на заробітну плату та інші доходи боржника (ст. 68, 69 та 70), опис і арешт майна боржника (ст. 53), реалізація арештованого майна через електронні торги (ст. 61), виселення боржника (ст. 66), вселення стягувача (ст. 67), розшук дитини за виконавчим документом (ст. 36), виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення (ст. 63), передача стягувачу предметів, зазначених у виконавчому документі (ст. 60), звернення стягнення на майно боржника, що перебуває в інших осіб (ст. 53), звернення стягнення на об'єкти інтелектуальної власності (ч. 1 ст. 10), тимчасові обмеження боржника (ч. 1 та 2 ст. 71) та закінчення виконавчого провадження (ст. 37) (наказ Міністерства юстиції України № 512/5 «Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень» (2012)).

Третьою ознакою є поєднання загальних і спеціальних процедур виконання залежно від категорії виконавчих документів та специфіки виконавчих дій. За результатами аналізу відібраних нормативно-правових актів встановлено існування 8 загальних процедур і 23 спеціальних процедур для різних категорій рішень. Четвертою ознакою виступає наявність дискреційних повноважень виконавців щодо вибору способів і засобів виконання рішень, що забезпечує гнучкість та ефективність виконавчого провадження. Аналіз нормативно-правової бази виявив 12 сфер дискреційних повноважень виконавців. П'ятою ознакою є можливість застосування заходів процесуального примусу для забезпечення належного виконання рішень, що підкреслює владний характер відповідних процедур. У дискурсі виконавчого провадження можна виокремити щонайменше сім видів заходів процесуального примусу, що демонструють владний, примусовий характер цих процедур: арешт майна і коштів, вилучення та примусова передача майна, виселення або вселення в житло, відібрання дитини, тимчасові правові обмеження (наприклад, заборона виїзду за кордон), накладення штрафів, а також примусовий привід – усе це спрямовано на забезпечення виконання судових рішень і одночасно є санкцією за невиконання боржником своїх обов'язків та відповідає адміністративно-владним ознакам виконавчої діяльності. Таку класифікацію підтверджує попередній аналіз застосування процедурних примусів у господарському процесі, де виділено аналогічні інструменти: попередження, видалення із залу суду, тимчасове вилучення доказів, а також штраф – як засоби стримування порушень і забезпечення порядку й дисципліни в процесі (Слободяник, 2024).

Дослідження процедурних аспектів виконавчого провадження виявило системні проблеми адміністративно-правового регулювання. Встановлено недостатню процесуальну регламентацію окремих виконавчих дій, зокрема

виявлено 8 процедур із неповною регламентацією, що створює можливості для зловживань. Проблемаю є також неврегульованість процедур взаємодії державних та приватних виконавців під час виконання аналогічних рішень, що знижує ефективність системи. Дослідження показало відсутність єдиних стандартів здійснення виконавчих процедур для різних категорій виконавців, що призводить до різної правозастосовної практики.

Аналіз особливостей процедур примусового виконання різних категорій рішень засвідчив, що їх специфіка визначається характером виконавчого документа, змістом вимог, правовим статусом сторін, об'єктом виконання й особливостями правового становища боржника. Водночас виявлено низку проблем нормативного регулювання: зокрема, наявність щонайменше 15 прогалин, пов'язаних із нечіткістю строків виконання (невизначеність між календарними та робочими днями), відсутністю уніфікованих підстав для зупинення провадження, недостатньою урегульованістю міжвідомчої взаємодії; а також 8 колізій, серед яких суперечності між нормами щодо наслідків відстрочки виконання: одні приписи передбачають повернення виконавчого документа, інші – зупинення дій виконавця. Ці недоліки створюють правову невизначеність і знижують ефективність процедур, тому першочерговим завданням є вдосконалення законодавчої бази й усунення зазначених неузгодженостей. Одночасно актуальним напрямом є оптимізація організаційно-правових механізмів через скорочення середніх строків виконання, що дасть можливість підвищити оперативність і результативність виконавчого провадження. Як підтверджує стаття В. Баськова та ін. (2025), існуючі прогалини та колізії у нормативно-правовому регулюванні значно впливають на ефективність виконання судових рішень в Україні, що потребує невідкладного вирішення для забезпечення верховенства права та належного функціонування судової системи.

Дослідження встановило, що процедурні аспекти виконавчого провадження мають специфіку залежно від категорії виконавчих документів, що потребує диференційованого підходу до їх регулювання. Зокрема, виконання рішень майнового характеру потребує більшої деталізації процедур взаємодії з фінансовими установами, тоді як виконання рішень немайнового характеру вимагає чіткішого визначення критеріїв належного виконання.

5. Особливості адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження

Дослідження адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження в Україні здійснювалося з урахуванням актуальних тенденцій реформування системи примусового виконання судових рішень. З огляду на суспільну значущість ефективного виконання судових та інших рішень актуальність тематики зумовлюється потребою в підвищенні ефективності правозастосування, захисту прав сторін виконавчого провадження, а також адаптації національного законодавства до європейських стандартів. Аналіз базувався на чинному законодавстві України, включно із Законом України

№ 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016), інші нормативно-правові акти, судову практику й емпіричні дані.

Однією з ключових особливостей сучасного етапу розвитку системи виконавчого провадження є її дуалістичний характер, що передбачає співіснування державних і приватних виконавців. Запроваджена у 2016 році модель має на меті створити конкурентне середовище у сфері примусового виконання рішень. Вона покликана забезпечити оперативність, ефективність та більшу гнучкість механізмів виконання. Разом із тим ця система потребує чіткого розмежування повноважень, уніфікації процедур і контролю з боку уповноважених органів. Питання взаємодії державних та приватних виконавців залишається відкритим, особливо в частині обміну інформацією, передачі справ, дублювання виконавчих дій і застосування спільних стандартів.

Другою характерною рисою правового регулювання виконавчого провадження є його комплексний міжгалузевий характер, який виявляється в одночасному використанні норм адміністративного, цивільного, господарського, фінансового та кримінального права. Така багаторівнева структура нормативної бази створює певні труднощі в правозастосуванні, оскільки виникає потреба в погодженні норм різної правової природи та юрисдикції. Особливе значення має узгодженість положень Закону України № 1404-VIII «Про виконавче провадження» (2016) із Цивільним процесуальним кодексом України (2004), Законом України № 1403-VIII «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» (2016) та підзаконними актами Міністерства юстиції.

Третя риса – динамічність правового регулювання, що проявляється в частому оновленні правових норм, зміні підходів до організації виконавчих дій та адаптації до нових суспільних викликів. Починаючи з 2000 року, прийнято низку змін до профільного законодавства, що стосуються повноважень виконавців, процедур арешту майна, електронного документообігу та контролю за діяльністю виконавців. Такі зміни свідчать про поступовий розвиток системи, однак їх імплементація потребує системного підходу, оскільки несистемні зміни можуть створювати прогалини або суперечності у практиці.

Четверта особливість полягає у стратегічній спрямованості на імплементацію міжнародних стандартів та принципів, зокрема тих, що закріплені в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, у практиці Європейського суду з прав людини, а також у рекомендаціях Ради Європи щодо виконання судових рішень. Відповідно до цих стандартів, система виконання має забезпечувати ефективність, пропорційність втручання в майнову сферу боржника, справедливість та недискримінаційність. Водночас чинне законодавство України ще не повністю інтегрувало положення щодо гарантій належного виконання з погляду прав людини. Потребує вдосконалення і положення щодо захисту прав третіх осіб, які не є сторонами виконавчого провадження, але права яких можуть бути порушені в процесі виконання.

П'ята ознака являє собою технологічну модернізацію системи виконавчого провадження, яка стала можливою завдяки впровадженню автоматизованої системи виконавчого провадження, розвитку електронного документообігу, використанню цифрових засобів взаємодії між виконавцями та суб'єктами провадження, наприклад банками, державними реєстрами й органами Міністерства внутрішніх справ. Це створює передумови для зменшення корупційних ризиків, підвищення прозорості та швидкості процедур. Проте для повної реалізації потенціалу цифровізації необхідне оновлення нормативної бази та забезпечення технічної сумісності між відомчими інформаційними системами.

Поряд із переліченими позитивними тенденціями дослідження виявило низку проблем, які стримують ефективність функціонування виконавчої системи. Зокрема, йдеться про фрагментарність нормативного регулювання процедур, відсутність єдиної методики здійснення типових виконавчих дій, нерівномірне навантаження на державних виконавців, обмежену координацію дій між суб'єктами системи. Також наявні проблеми з гарантуванням прав сторін, реалізацією права на оскарження рішень виконавців, забезпеченням реального контролю за дотриманням законності.

Уваги потребує і вдосконалення механізмів мотивації та соціального захисту виконавців. Розрив у доходах між державними та приватними виконавцями, відсутність гарантій професійної безпеки, непрозора система преміювання – усе це негативно впливає на ефективність діяльності. Пропонується впровадження системи стимулювання на основі результатів роботи, чітких індикаторів ефективності, а також розвиток інституційного забезпечення соціального захисту виконавців.

За результатами проведеного аналізу було виявлено, що ефективне функціонування системи примусового виконання рішень можливе лише за умови комплексного підходу до її реформування, який передбачає одночасне вдосконалення нормативної бази, інституційних механізмів, процедурних стандартів, цифрових інструментів та системи контролю. Особлива увага має бути приділена захисту прав усіх учасників виконавчого провадження – як сторін, так і третіх осіб. Створення прозорої, доступної та ефективної системи виконання рішень є ключовим кроком на шляху до зміцнення верховенства права в Україні.

6. Обговорення

Результати здійсненого в дослідженні аналізу адміністративно-правового статусу суб'єктів виконавчого провадження корелюють із науковими висновками О. Стрельченко (2020) щодо адміністративно-правової характеристики органів державної виконавчої служби України. Як зазначає автор, органи державної виконавчої служби України є важливою складовою публічної адміністрації, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері організації примусового виконання рішень. Водночас проведене дослідження розширює наукове

розуміння цієї проблематики через виявлення специфічних особливостей дуалістичної системи виконання та механізмів взаємодії державних і приватних виконавців.

Отримані результати щодо особливостей правового статусу приватних виконавців узгоджуються з висновками К. Грищенко (2019) щодо характеристик діяльності працівників державної виконавчої служби та приватних виконавців. Автор наголошує на необхідності забезпечення належного рівня професійної підготовки виконавців як передумови ефективного здійснення виконавчого провадження. Однак це дослідження доповнює розглянутий підхід через детальний аналіз компетенційних аспектів та механізмів відповідальності приватних виконавців у контексті адміністративно-правового регулювання.

У проведеному дослідженні було також приділено увагу питанням удосконалення адміністративно-правового статусу державних виконавців, що знайшло своє відображення в роботі Б. С. Манжак (2023), зокрема в контексті призначення на посаду працівників органів державної виконавчої служби. Процитований автор стверджує, що ефективність діяльності органів державної виконавчої служби значною мірою залежить від професійної компетентності їх працівників, що зумовлює необхідність удосконалення процедур їх відбору та призначення.

Виявлені особливості функціонування виконавчого провадження в Україні узгоджуються з висновками І. Булик (2021) щодо специфічних рис національної системи примусового виконання рішень. Автор наголошує на важливості забезпечення балансу між публічними та приватними інтересами під час здійснення виконавчих процедур, що підтверджує актуальність запропонованих у цьому дослідженні напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання. Проте І. Булик не розглядає впливу цифровізації на трансформацію виконавчих процедур, що було комплексно проаналізовано в цій роботі. Встановлені принципи ефективності виконавчого провадження корелюють із дослідженням С. Фурса та Є. Фурси (2021), які розробили теоретичні засади виконавчого провадження та його понятійний апарат. Автори стверджують, що концептуальна основа виконавчого провадження має ґрунтуватися на принципах системності та комплексності, що знаходить відображення в запропонованому підході до класифікації адміністративних процедур. Водночас процитоване дослідження не враховувало специфіки правового регулювання в умовах реформування системи, що було детально проаналізовано в цій роботі.

Результати дослідження ролі принципів у функціонуванні виконавчого провадження знаходять підтвердження в роботі Є. Шиман (2024), де аналізуються принципи публічності та відкритості як основоположні засади виконавчого провадження. Авторка стверджує, що забезпечення прозорості виконавчих процедур є ключовою умовою підвищення довіри громадян до системи примусового виконання рішень. Це корелює із запропонованими

в цьому дослідженні заходами щодо впровадження електронного документо-обігу та забезпечення відкритості виконавчих процедур.

Отримані результати щодо правозахисної функції виконавчого провадження узгоджуються з висновками А. Ковирева (2024), який досліджував місце виконавчого провадження в системі захисту прав людини в Україні. Процитований автор наголошує на важливості забезпечення ефективних механізмів захисту прав учасників виконавчого провадження, що підтверджує актуальність запропонованих у цьому дослідженні заходів щодо вдосконалення процедур оскарження й участі сторін у виконавчому провадженні. Проте дослідження А. Ковирева не розглядало специфіку захисту прав у контексті дуалістичної системи виконання. Виявлені особливості завершальної стадії судового процесу корелюють із дослідженням С. Кравцова та Е. Крікорової (2020), які аналізували виконавче провадження як фінальний етап судового захисту прав. Зазначені автори стверджують, що ефективність судочинної системи залежить від належного функціонування механізмів примусового виконання рішень, що підтверджує важливість запропонованих у цьому дослідженні напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання. Однак робота С. Кравцова та Е. Крікорової не враховує впливу європейських стандартів на розвиток національної системи виконання. Це створює методологічну прогалину, яку було заповнено в проведеному дослідженні через аналіз особливостей стратегічного планування національної системи виконавчого провадження.

Виявлені в цьому дослідженні особливості правового статусу суб'єктів виконавчого провадження знаходять додаткове підтвердження в роботі Є. Плохути (2022), який комплексно проаналізував адміністративно-правовий статус органів та осіб, що здійснюють примусове виконання рішень в Україні. Виокремлена кореляція підтверджує обґрунтованість запропонованих напрямів удосконалення правового статусу як державних, так і приватних виконавців, особливо в контексті забезпечення їх незалежності та професійної компетентності.

Таким чином, проведений порівняльний аналіз отриманих результатів із напрацюваннями інших дослідників дає можливість зробити висновок щодо наукової новизни, яка полягала в комплексному аналізі адміністративно-правової характеристики здійснення виконавчого провадження в умовах реформування системи примусового виконання рішень. На відміну від попередніх робіт, у межах цього дослідження здійснено системний аналіз адміністративно-правового статусу суб'єктів виконавчого провадження, особливостей адміністративних процедур під час здійснення виконавчих дій, а також адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження.

7. Висновки

Проведене дослідження дало змогу комплексно проаналізувати адміністративно-правову характеристику здійснення виконавчого провадження

в Україні та визначити ключові проблеми й перспективи його вдосконалення. Було встановлено, що національна система примусового виконання рішень має дуалістичний характер, поєднуючи діяльність державних та приватних виконавців. Така модель створює потенціал для конкуренції, підвищення ефективності й оперативності, але водночас виявляє низку проблем, зокрема недостатню узгодженість повноважень і нерівномірність процедурного регулювання.

Під час аналізу визначено п'ять основних блоків адміністративно-правового статусу Державної виконавчої служби: цільовий, організаційно-структурний, компетенційний, гарантійний та відповідальнісний. Водночас виявлено, що приватні виконавці, маючи широку автономію, обмежені в доступі до окремих інструментів і реєстрів, що створює інституційну асиметрію та ускладнює рівноправне функціонування дуалістичної моделі. Здійснена авторська класифікація адміністративних процедур у виконавчому провадженні дала можливість виокремити їх за стадіями, суб'єктами, юридичними наслідками, формами взаємодії та спрямованістю. Встановлено п'ять специфічних ознак цих процедур: імперативність, чітка процесуальна регламентація, поєднання загальних і спеціальних процедур, наявність сфер дискреції, можливість застосування заходів примусу. Виявлені правові прогалини та колізії знижують ефективність виконання судових рішень і потребують законодавчого врегулювання.

Особливу увагу приділено аналізу адміністративно-правового регулювання виконавчого провадження. Його характерними рисами є: дуалістична модель організації, комплексний міжгалузевий характер правового регулювання, динамічність та часті зміни нормативної бази, орієнтація на міжнародні стандарти, а також цифровізація процесів. Водночас виявлено низку проблем, зокрема фрагментарність регламентації процедур, відсутність єдиних стандартів виконавчих дій, низьку ефективність розшуку майна боржників, перевищення строків розгляду скарг і недостатній рівень мотивації виконавців.

На основі проведеного аналізу розроблено низку рекомендацій: гармонізувати законодавство про виконавче провадження із Законом України «Про адміністративну процедуру», імплементувати принципи належної адміністративної практики; розробити єдині стандарти виконання рішень для державних і приватних виконавців, що забезпечить однаковість правозастосування; посилити гарантії незалежності приватних виконавців, зокрема шляхом запровадження процедур захисту від незаконного тиску; вдосконалити систему контролю й оцінки діяльності виконавців, установивши прозорі критерії ефективності; активізувати цифровізацію виконавчих процедур – розширити електронний документообіг, автоматизувати типові виконавчі дії та забезпечити міжвідомчий обмін інформацією; розробити систему мотивації і соціального захисту виконавців, яка враховуватиме результативність їхньої діяльності.

Таким чином, проведене дослідження доводить, що подальший розвиток системи виконавчого провадження в Україні має ґрунтуватися на комплексному підході: від оновлення нормативної бази до впровадження цифрових інструментів і посилення гарантій прав учасників провадження.

Представлена робота має певні обмеження, зумовлені швидкою зміною законодавства та практики, що ускладнює формування довгострокових висновків. Перспективи подальших наукових розвідок полягають у вивченні впливу цифрових технологій на виконання рішень, дослідженні транскордонних аспектів виконавчого провадження й аналізі правових механізмів забезпечення балансу між публічними та приватними інтересами.

Список використаних джерел:

1. Плохута Є. П. Адміністративно-правовий статус органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів в Україні, його склад та особливості. *Право і суспільство*. 2022. Т. 4. С. 312–318.
2. Лимарь І. В. Дискусійні питання місця виконавчого провадження в системі права України. *Інформація і право*. 2019. Т. 2. С. 186–193.
3. Остафічук Л. Принципи виконавчого провадження. У: *Теоретичні та практичні аспекти розвитку Європейського дослідницького простору* (с. 210–238) Рига : Видавництво Baltija Publishing, 2022.
4. Сергієнко Н. А., Цебенко С. Б., Саєнко М. І., Потіп М. М., Драган О. В. Модернізація системи правозастосування в Україні: висновки з європейської практики. *Cadernos de Dereito Actual*. 2025. Т. 27. С. 46–57.
5. Сіньова Л., Бердар М., Кучма О., Сіроха Д., Бердар М. Правове регулювання соціального захисту осіб, які здійснюють примусове виконання рішень в Україні. *Соціально-правові студії*. 2024. Т. 2, № 7. С. 28–35.
6. Митрофанов І. І. Відповідальність приватного виконавця за порушення правил професійної етики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. Т. 3, № 82. С. 171–177.
7. Олійник О. Контроль за діяльністю і відповідальність приватного виконавця: Contra factum non datur argumentum. Частина 2: ефективний контроль. 2021. URL: <https://pravo.ua/kontrol-za-diialnistiu-i-vidpovidalnist-pryvatnoho-vykonavtsia-contra-factum-non-datur-argumentum-chastyna-2-efektyvnyi-kontrol/> (дата звернення: 29.10.2025).
8. Дьордй В. І., Фенич Я. В. Деякі особливості здійснення виконавчих проваджень у період правового режиму воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2024. Т. 3, № 83. С. 317–322.
9. Шиман Є. О. Гласність та відкритість як принцип виконавчого провадження. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. Т. 2, № 55. С. 43–47.
10. Спектор А. С. Учасники виконавчого провадження на стадії його відкриття. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2024. Т. 85, № 1. С. 326–331.
11. Про виконавче провадження : Закон України № 1404-VIII від 02.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 29.10.2025).
12. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». Закон України № 1403-VIII від 02.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19> (дата звернення: 29.10.2025).
13. Кисельов Д. В. Адміністративно-правове регулювання етичної поведінки персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України. *Наукові перспективи*. 2024. Т. 4, № 46. С. 950–960.

14. Євсюков Є. В. Структура правового статусу органів державної виконавчої влади: загальна характеристика. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. Т. 56, № 3. С. 168–171.
15. Макушев П. В. Адміністративно-правовий статус Державної виконавчої служби в Україні: проблеми вдосконалення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. Т. 3. С. 79–85.
16. Чепурний В. Зміст статусу приватного виконавця як суб'єкта публічно-управлінських правовідносин в Україні: постановка проблеми. *Право. Держава. Технології*. 2024. Т. 1. С. 39–43.
17. Гедьо А. С. Особливості адміністративно-правового статусу приватних виконавців в Україні. *Європейські перспективи*. 2024. Т. 3. С. 20–25.
18. Сергієнко Н. До проблематики правового статусу органів державної виконавчої служби та виконавців. *Цивільне право і процес*. 2019. Т. 11. С. 65–69.
19. Антоненко А. Юридично значущі дії як інструмент діяльності публічної адміністрації: теоретично-правова характеристика, приклади, шляхи удосконалення. *Адміністративне право і процес*. 2022. Т. 39, № 4. С. 106–125.
20. Про затвердження Інструкції з організації примусового виконання рішень : наказ Міністерства юстиції України № 512/5 від 02.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text> (дата звернення: 29.10.2025).
21. Слободяник Т. М. Застосування заходів процесуального примусу в господарському процесі: окремі аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2024. Т. 83, № 1. С. 398–402.
22. Баськов В., Грінь А., Горішній О. Аналіз факторів, що впливають на ефективність виконання судових рішень в Україні. *Академічні візії*. 2025. Т. 41. С. 1–15.
23. Цивільний процесуальний кодекс України. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 29.10.2025).
24. Стрельченко О. Г. Адміністративно-правова характеристика органів державної виконавчої служби України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2020. Т. 60. С. 131–134.
25. Грищенко К. А. До характеристики діяльності працівників державної виконавчої служби та приватних виконавців. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Т. 1, № 1. С. 134–138.
26. Манжак Б. С. Особливості призначення на посаду працівників органів державної виконавчої служби. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. Т. 1. С. 259–263.
27. Булик І. Л. Особливості виконавчого провадження в Україні. *Київський часопис права*. 2021. Т. 1. С. 65–71.
28. Фурса С. Я., Фурса Є. І. Теорія виконавчого процесу та її понятійний апарат. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія право*. 2021. Т. 64. С. 346–351.
29. Ковирев А. Виконавче провадження у правозахисній системі України. *Право. Держава. Технології*. 2024. Т. 3. С. 3–8.
30. Кравцов С. О., Крікорова Е. К. Виконавче провадження як завершальна стадія судового процесу. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. Т. 3, № 31. С. 69–73.

References:

1. Plokhuta, Ye.P. (2022). Administrative and legal status of bodies and persons enforcing court decisions and decisions of other authorities in Ukraine, its composition and features. *Law and Society*, 4, 312–318.
2. Lyamar, I.V. (2019). Debatable issues of the place of enforcement proceedings in the legal system of Ukraine. *Information and Law*, 2, 186–193.

3. Ostafiihuk, L. (2020). Principles of enforcement proceedings. In: *Theoretical and Practical Aspects of the Development of the European Research Area* (pp. 210–238) Riga: Publishing House “Baltija Publishing”.
4. Sergiienko, N.A., Tsebenko, S.B., Saienko, M.I., Potip, M.M., Dragan, O.V. (2025). Modernizing Ukraine’s enforcement system: Insights from European practices. *Cadernos de Dereito Actual*, 27, 46–57.
5. Sinova, L., Berdar, M., Kuchma, O., Sirokha, D., Berdar, M. (2024). Legal regulation of social protection of persons enforcing decisions in Ukraine. *Social and Legal Studies*, 2 (7), 28–35.
6. Mytrofanov, I. (2024). Liability of a private contractor for violation of professional ethics rules. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 3 (82), 171–177.
7. Oliynik, O. (2021). Control over the activities and liability of a private contractor: Contra factum non datur argumentum. Part 2: Effective control. Retrieved from: <https://pravo.ua/kontrol-za-diialnistiu-i-vidpovidalnist-pryvatnoho-vykonavtsia-contra-factum-non-datur-argumentum-chastyna-2-efektyvnyi-kontrol/>.
8. Dordiai, V.I., Fenych, Ya.V. (2024). Some features of the implementation of executive proceedings during the period of the legal regime of martial state. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 3 (83), 317–322.
9. Shyman, Ye.O. (2024). Publicity and openness as principles of enforcement proceedings. *Carpathian Legal Bulletin*, 2 (55), 43–47.
10. Spector, A. (2024). Participants in the executive proceedings at the state of its opening. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 85 (1), 326–331.
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2016). Law of Ukraine No. 1404-VIII “On Enforcement Proceedings”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2016). Law of Ukraine No. 1403-VIII “On Bodies and Persons Enforcing Court Decisions and Decisions of Other Bodies”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>.
13. Kyselov, D. (2024). Administrative and legal regulation of ethical behaviour of the staff of the state criminal executive service of Ukraine. *Scientific Perspectives*, 4 (46), 950–960.
14. Yevsiukov, V. (2024). Structure of the legal status of state executive bodies: General characteristics. *Carpathian Legal Bulletin*, 56 (3), 168–171.
15. Makushev, P.V. (2019). Administrative and legal status of the State Executive Service in Ukraine: problems of improvement. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 3, 79–85.
16. Chepurnyi, V. (2024). Content of the status of a private contractor as a subject of public administrative legal regulations in Ukraine: Statement of the problem. *Law. State. Technology*, 1, 39–43.
17. Hedo, A.S. (2024). Peculiarities of the administrative and legal status of private executors in Ukraine. *European Perspectives*, 3, 20–25.
18. Serhiienko, N. (2019). On the issue of the legal status of state executive service bodies and executors. *Civil Law and Procedure*, 11, 65–69.
19. Antonenko, A. (2022). Legally significant actions as a tool of public administration activities: Theoretical and legal characteristics, examples, ways of improvement. *Administrative Law and Process*, 39 (4), 106–125.
20. Ministry of Justice of Ukraine (2012). Order No. 512/5 “On Approval of the Instructions on the Organisation of Enforcement of Decisions”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text>.
21. Slobodianyk, T.M. (2024). Application of procedural coercion measures in economic proceedings: Individual aspects. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 83 (1), 398–402.

22. Baskov, V.V., Hrin, A.A., Horishnii, O.O. (2025). Analysis of factors influencing the effectiveness of the execution of court decisions in Ukraine. *Academic Visions*, 41, 1–15.
23. Verkhovna Rada of Ukraine (2004). Civil Procedure Code of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
24. Strelchenko, O.G. (2020). Administrative and legal characteristics of the bodies of the state executive services of Ukraine. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 60, 131–134.
25. Gryshchenko, K.A. (2019). On the characteristics of the activities of employees of the state executive service and private executors. *Scientific Bulletin of Public and Private Law*, 1 (1), 134–138.
26. Manzhak, B.S. (2023). Features of appointment to the position of employees of the state executive service bodies. *Analytical and Comparative Law*, 1, 259–263.
27. Bulyk, I.L. (2021). Features of enforcement proceedings in Ukraine. *Kyiv Law Review*, 1, 65–71.
28. Fursa, S.Ya., Fursa, Ye.I. (2021). The theory of enforcement proceedings and its conceptual apparatus. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 64, 346–351.
29. Kovyrev, A. (2024). Enforcement proceedings in the human rights protection system of Ukraine. *Law. State. Technology*, 3, 3–8.
30. Kravtsov, S.O., Krikorova, E.K. (2020). Enforcement proceedings as the final stage of the judicial process. *Scientific Notes of the Taurida V. I. Vernadsky National University*, 3 (31), 69–73.

ADMINISTRATIVE AND LEGAL CHARACTERISTICS OF ENFORCEMENT PROCEEDINGS

Mykola Berdar,

Postgraduate Student at the Department of Law
Kyiv Cooperative Institute of Business and Law
<https://orcid.org/0009-0001-6874-0043>
mberdarmykola@gmail.com

The **purpose** of the study was to determine the administrative and legal characteristics of enforcement proceedings in Ukraine and to formulate proposals for improving administrative and legal regulation in this area.

Methods. To achieve this goal, a set of general scientific and special legal methods was used: formal-legal, structural-functional, comparative-legal, and legal modelling. In the process of collecting and processing data, an analysis of current legislation, subordinate regulatory legal acts, judicial practice, as well as scientific works of domestic and foreign researchers was carried out.

Results. The results of the study confirmed that the current system of enforcement of decisions in Ukraine is dualistic in nature, combining state and private enforcement agents. The key elements of the administrative and legal status of the State Enforcement Service and the specifics of the activities of private enforcement agents were identified, which made it possible to determine the institutional asymmetry between them. The classification of administrative procedures in enforcement proceedings made it possible to distinguish them by stages, subjects, legal consequences, forms of interaction, and focus. Five characteristics of procedures have been identified: imperativeness, clear regulation, combination of general and special procedures, discretionary powers, and the use of coercive measures.

Conclusions. Fifteen legal gaps and eight conflicts in the current legislation have been identified, which reduce the effectiveness of enforcement of decisions. Measures have been proposed to

harmonise legislation with the principles of administrative procedure, develop uniform standards for the enforcement of decisions, strengthen guarantees of the independence of private enforcement agents, improve control mechanisms and introduce digital technologies. The practical value of the results obtained lies in the possibility of using them to improve the effectiveness of the activities of bodies and persons involved in the enforcement of decisions, improve the regulatory framework and optimise administrative procedures. Prospects for further use of the research results include the development of recommendations for law-making and law enforcement practice, as well as the formation of conceptual approaches to the digitalisation of enforcement proceedings and ensuring a balance between public and private interests in this area.

Key words: *bailiffs, enforcement of decisions, state bailiff service, administrative procedures, regulatory gaps.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025

РЕЄСТР «КОРУПЦІОНЕРІВ» В УКРАЇНІ: ЗМІНИ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ СТРОКІВ ЗБЕРІГАННЯ ВІДОМОСТЕЙ І ПРОЦЕДУРНІ ВИКЛИКИ

Мета статті. Статтю присвячено дослідженню функціонування Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, після запровадження строків зберігання відомостей у ньому про осіб, притягнутих до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності. Виявлено та проаналізовано проблеми правового й адміністративного функціонування цього Реєстру, висвітлено історію його становлення, оцінено вплив запровадження строків зберігання відомостей (з урахуванням рішення ЄСПЛ у справі «Ситник проти України» та Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення» від 17.06.2025 № 4496-IX) на ефективність антикорупційних механізмів і взаємодію НАЗК з іншими органами публічної адміністрації.

У роботі застосовано комбінований **методологічний підхід**: історико-правовий аналіз для відтворення етапів становлення Реєстру; документальний і нормативно-правовий аналіз положень Закону про запобігання корупції, проєктів реформ і підзаконних актів НАЗК; компаративістський аналіз у зіставленні національних рішень із принципами ЄСПЛ (право на приватне життя, пропорційність); інституційний аналіз процедур ведення Реєстру та порядків інформаційної взаємодії; операційно-технічний аналіз якості даних; нормативно-логічний і ризик-орієнтований підхід для оцінки кадрових і процедурних наслідків; моделювання для розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення.

Результати. Дослідження показало, що законодавче введення строків зберігання відомостей частково усуває проблему довічної стигматизації, на яку вказав у своєму рішенні ЄСПЛ, і встановлює базові критерії для різних видів відповідальності. Водночас залишилися значущі прогалини: відсутність чітко визначеного строку для відомостей про притягнення до дисциплінарної відповідальності, нерегламентований момент початку відліку термінів, невизначені процедури вилучення даних і взаємодії з кадровими підрозділами. Виявлено системні інформаційні проблеми: невідповідності кваліфікацій протиправних дій між органами, технічні помилки, неоднорідність наповнення записів. Внесені до закону зміни ускладнили кадрові перевірки під час прийняття на службу поза межами спеціальної перевірки та підвищили ризики прийняття рішень на основі неповних даних.

Висновки. Реєстр має залишатися ключовим елементом антикорупційної інфраструктури, але його ефективність потребує комплексного доопрацювання: унормування строків для всіх видів відповідальності, уніфікації правил початку їх відліку, формалізованих процедур видалення даних, сервісів доступу до архівних записів для уповноважених органів та затвердження типових форм взаємодії між НАЗК і кадровими службами. Лише за таких умов Реєстр зможе поєднувати превентивну, інформаційну й аналітичну функції без порушення принципів пропорційності та прав людини.

Ключові слова: Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, Реєстр корупціонерів, строки зберігання даних, корупційні правопорушення, правопорушення, пов'язані з корупцією, процедурна взаємодія, публічна служба.

Пастух Ігор,

*доктор юридичних наук,
професор,
завідувач кафедри
адміністративного
права та процесу
Національної академії
внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-5889-7055>
pastukh.i.d@navs.edu.ua*

1. Вступ

Механізми запобігання корупції виконують ключову роль у забезпеченні верховенства права, довіри до публічних інституцій та економічного розвитку. Вони спрямовані не лише на виявлення та покарання корупційних діянь, а й на превенцію, мінімізацію системних ризиків і відновлення публічного ресурсу довіри до влади. Ефективна антикорупційна система забезпечує: підвищення прозорості процедур прийняття рішень; зниження можливостей до зловживань шляхом належного поєднання превентивних, репресивних і відновних інструментів; створення умов для конкурентного та передбачуваного економічного середовища, публічної служби; захист прав громадян та юридичних осіб від свавілля посадовців. З практичного погляду механізми запобігання корупції повинні діяти комплексно: законодавчі норми, інституційні процедури, відкритість інформації, контроль та механізми відновлення – усе це має взаємодіяти для досягнення сталих результатів.

На слушну думку Я. І. Маслової, станом на сьогодні головними постають проблеми якості реалізації повноважень органів державної влади в умовах цифровізації, належного слідування принципам цифрового розвитку під час вибору стратегічних цілей упорядкування суспільних відносин, налагодження взаємодії між державними інституціями та інститутами громадянського суспільства за допомогою сучасних технологій. Діяльність Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) охоплює широке коло повноважень, які спрямовані на запобігання корупції. При цьому суттєвого значення для ефективності поставлених завдань перед цією антикорупційною інституцією відіграє належне адміністрування державних реєстрів, держателем яких є НАЗК (Маслова, 1998).

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» на НАЗК покладені повноваження забезпечення ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів, Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, Єдиного державного

реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та Реєстру прозорості (Закон України «Про запобігання корупції», 2014). Використання Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (далі – Реєстр корупціонерів), як одного з елементів механізму запобігання корупції передбачено, зокрема, ст. 59 Закону України «Про запобігання корупції».

Однією з головних проблем функціонування Реєстру був безстроковий характер перебування відомостей про осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. Соціальну гостроту проблеми підсилює рішення Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) від 24 квітня 2025 року у справі «Ситник проти України» (заява № 16497/20). Згодом, як передбачалось, її вирішення знайшло своє відображення в Законі України від 17.06.2025 № 4496-IX (Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення», 2025), яким встановили строки зберігання даних у Реєстрі. Водночас несистемні дії законодавця створили нові проблеми регулювання цього Реєстру та можливостей реалізації функцій публічної адміністрації, пов'язаних з його функціонуванням.

Мета статті – проаналізувати правове й адміністративне функціонування Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, історію його становлення та функціонування, вплив введення строків зберігання даних (з урахуванням рішення ЄСПЛ у справі «Ситник проти України» та Закону № 4496-IX) на ефективність антикорупційних механізмів, взаємодію НАЗК з іншими суб'єктами публічної адміністрації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначалося вище, проблеми функціонування Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, привертали увагу науковців із часів його впровадження. Широко обговорюваною останнім часом залишалася проблема безстрокового перебування відомостей у Реєстрі. Це призводило до надмірної соціальної стигматизації, яка не відповідає принципу пропорційності та не передбачає механізмів реабілітації (визначення строків зберігання, процедур видалення). Така ситуація підриває принципи відновлення прав, закріплені в інших галузях права (погашення судимості, визнання особи такою, що не піддавалася адміністративним чи дисциплінарним стягненням тощо). Івасин О. Р. вказував, що внесення до Реєстру осіб, які вчинили корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення, є позитивним перебуванням особи в такому реєстрі. При цьому для включення в цей Реєстр не має значення, що саме вчинила особа – незаконно збагатилася (ст. 368-2 КК України) або несвоєчасно подала декларацію (ст. 172-6 КУпАП). Закон має передбачати

можливість виправлення особи та надавати їй шанс на усвідомлення своїх дій та помилок (Івасин, 2021). Як зазначає А. П. Пашинський, останнім часом у фахових юридичних колах ведеться обговорення потенційних недоліків у правовому регулюванні Реєстру корупціонерів, зокрема питання доцільності довічного внесення імені порушника до Реєстру. Нещодавно це дискусійне питання стало предметом дослідження авторитетної міжнародної судової інституції – Європейського суду з прав людини. У своєму резонансному рішенні від 24 квітня 2025 р. у справі «Ситник проти України» ЄСПЛ дослідив принципи роботи Реєстру та висловив правову позицію щодо можливих недоліків у його роботі. З огляду на це системне дослідження цього рішення ЄСПЛ та його можливих наслідків для подальшого функціонування Реєстру корупціонерів в Україні є надзвичайно актуальним для вітчизняної юридичної науки і практики (Пашинський, 2025). Це рішення ЄСПЛ стало ще однією підставою для внесення змін в чинне антикорупційне законодавство. Водночас слід з'ясувати, наскільки якісно це було здійснено законодавцем у Законі № 4496-IX від 17.06.2025, і визначити напрями вдосконалення функціонування Реєстру корупціонерів.

У статті використано такі **методи дослідження**: історико-правовий – для визначення етапів становлення Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення; документального і нормативно-правового аналізу – для порівняння положень Закону України «Про запобігання корупції», проектних реформ і прийнятих змін (включно зі строками зберігання) та підзаконних актів НАЗК; компаративістський – для зіставлення внутрішнього регулювання з принциповими підходами ЄСПЛ (права на приватне життя, принцип пропорційності); інституційного аналізу – для вивчення процедур ведення Реєстру, компетенції НАЗК, порядків подання й отримання інформації публічною адміністрацією; операційно-технічного аналізу – для ідентифікації технічних і якісних проблем даних (неточності, розбіжності між реєстрами, помилки внесення); нормативно-логічний і ризик-орієнтований підхід – для оцінки впливу строків зберігання на кадрові процедури, спеціальні перевірки та правові наслідки для осіб; моделювання – був використаний для розроблення пропозицій щодо удосконалення функціонування Реєстру корупціонерів.

2. Історія становлення Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення

В Україні до початку 2010-х років відомості про осіб, які вчиняли корупційні правопорушення, не були систематизовані, вони існували в розрізних джерелах: судові рішення, накази про накладення дисциплінарних стягнень, бази даних антикорупційних та інших правоохоронних органів. Відсутність єдиного централізованого підходу ускладнювала узагальнення інформації, її перевірку і контроль з боку громадськості та публічної адміністрації. Систематизація таких відомостей в окремий реєстр розпочалась із початком

відповідного правового регулювання. Відповідно історію становлення Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, можна поділити на такі етапи:

1) закладення правових основ створення (2009–2011 рр.): ухвалення Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» від 11.06.2009 № 1506-VI, що визначив форму фіксації відомостей про корупційні правопорушення: відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень, у триденний строк з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили, притягнення до цивільно-правової відповідальності, накладення дисциплінарного стягнення заносяться до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення (ч. 2. ст. 18);

2) формалізація підходів (2011–2015 рр.) – прийняття ключових нормативно-правових актів (Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 07.04.2011 № 3206-VI, у якому Реєстру присвячена окрема стаття): затвердження положень і технічних правил ведення Реєстру Міністерством юстиції, порядку внесення, структури і відкритого доступу до даних Реєстру. Розширення правової бази (набуття у 2015 році чинності Закону України «Про засади запобігання корупції»), що закріпили де-юре повноваження НАЗК щодо ведення Реєстру; початок практичної цифрової інтеграції та оприлюднення даних у мережі Інтернет;

3) передача функцій адміністрування та технічного ведення Реєстру від Міністерства юстиції до НАЗК (2018–2019 рр.): напрацювання електронних інструментів доступу (портал, електронні бази даних) і деталізація процедури внесення інформації на підставі рішень судів і дисциплінарних органів;

4) подальша еволюція (з 2020 р.) – законодавчі та регуляторні зміни, що уточнили критерії включення до Реєстру, процедури перевірки даних, механізми захисту персональних даних, строки зберігання відомостей, у тому числі порядок їх вилучення в умовах воєнного стану.

Таким чином, законодавча еволюція з 2009 року до сьогодні забезпечила формування збалансованого інструментарію: прозорість Реєстру поєднано з процесуальними гарантіями щодо встановлення строків зберігання даних і процедур їх вилучення стосовно осіб, відомості про яких внесено до системи.

3. Загальні засади функціонування Реєстру

Порядок ведення Реєстру корупціонерів деталізовано у відповідному положенні, затвердженому рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.02.2018 № 166 (Наказ НАЗК «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення», 2018). У ньому, зокрема зазначено, що Реєстр – це електронна база даних, яка містить відомості про осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення. Він ведеться з метою:

1) забезпечення єдиного обліку осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку із вчиненням корупційного правопорушення; 2) забезпечення в установленому порядку проведення спеціальної перевірки відомостей стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком; 3) аналізу відомостей про осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, з метою визначення сфер державної політики та посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, з найбільш корупційними ризиками, а також формування та реалізації державної антикорупційної політики; 4) аналізу відомостей про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку із вчиненням корупційного правопорушення.

НАЗК розробляє нормативно-правову базу для функціонування Реєстру, затверджує методичні рекомендації щодо його ведення, здійснює безпосередній контроль за створенням нормативно-правової бази для функціонування Реєстру та дотриманням вимог цього Положення (Наказ НАЗК «Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення», 2018).

Формується та ведеться такий Реєстр шляхом внесення відомостей про осіб, яких притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної або цивільно-правової відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, а також про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку із вчиненням корупційного правопорушення, а також додаткові (нефінансові) заходи кримінально-правового характеру. Особливе правове регулювання Закон містить щодо осіб, які входять до особового складу органів, що провадять оперативно-розшукову або розвідувальну чи контррозвідувальну діяльність, належність яких до вказаних органів становить державну таємницю: відомості про них вносяться, якщо їх «притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних правопорушень», і зберігаються в розділі з обмеженим доступом Реєстру корупціонерів (ч. 1 ст. 59 Закону про запобігання корупції). У цьому зв'язку виникають питання: чому відомості щодо цих осіб вносяться в разі вчинення ними лише корупційних правопорушень, чому не вказується на наслідки вчинення правопорушень, пов'язаних із корупцією? Із цього приводу слід пригадати відмінності між цими діями: «корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність; правопорушення, пов'язане з корупцією – діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони й обмеження, вчинене особою,

зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність» (ст. 1 Закону про запобігання корупції). Чи означає це, що в разі, наприклад, притягнення особи, яка входить до особового складу органу, що провадить оперативно-розшукову діяльність, належність якої до вказаних органів становить державну таємницю, до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, відомості про таке рішення суду не будуть внесені до Реєстру? Вважаю, що навряд чи, оскільки зазначені особи не наділені імунітетом від такої відповідальності і несуть її на загальних підставах, так само як і кримінальну, і дисциплінарну, відомості про які не заборонено вносити до Реєстру. Найімовірніше, йдеться про якість закону та правильне користування юридичною термінологією.

Інформація про осіб, яких притягнуто до юридичної відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, а також про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку зі вчиненням корупційного правопорушення, є відкритою.

Паралельно із цим можна констатувати наявність практичних проблем у формуванні та веденні Реєстру, доступі до його відомостей: розбіжності в підходах окремих органів до кваліфікації правопорушень, технічні помилки під час внесення даних, тривалість процедури оскарження та прозорість критеріїв включення створювали підстави для обговорення його ефективності та відкритості. Як відзначають фахівці, і це підтверджується роботою з Реєстром, існує низка проблем його функціонування: 1) різниця в кількості тих самих корупціонерів; 2) різниця в частоті та якості оновлення відомостей; 3) різниця в переліку статей, за якими засуджені корупціонери, у відомостях НАЗК та Міністерства юстиції; 4) недосконалість Реєстру, у якому є багато неякісних даних, які ускладнюють пошук на ресурсі; 5) різниця в наповненні інформації про кожну особу, що вчинила корупційний злочин (Реєстр корупціонерів: що з ним не так, 2019).

4. Запровадження строків зберігання відомостей у Реєстрі корупціонерів

Не зупиняючись на аналізі рішення ЄСПЛ, яке стало предметом жвавих дискусій з боку фахівців (Пашинський, 2025; ЄСПЛ ухвалив рішення на користь Ситника у справі про внесення його до Реєстру корупціонерів, 2025; Марченко, 2025; ЄСПЛ виніс рішення на користь Артема Ситника у справі щодо Реєстру корупціонерів, 2025), розглянемо законотворчу роботу щодо встановлення строків зберігання відомостей у Реєстрі. Законодавчих ініціатив у 2025 році з цього приводу було дві: 1) проєкт Закону № 13271-1 від 23.05.2025 (Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, 2025); 2) проєкт Закону № 13271-2 від 26.05.2025 (Про внесення змін до Кодексу України

про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, 2025). При цьому обидва проєкти однаково обґрунтовували доцільність внесення змін, вказуючи на те, що встановлення чітко визначених строків збереження відомостей у Реєстрі є природним кроком у напрямі вдосконалення антикорупційного законодавства. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Ситник проти України» прямо корелюється з положеннями проєктами, що покликані вдосконалити механізми відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. У своїй позиції ЄСПЛ вказав на порушення права на повагу до приватного життя (стаття 8 Конвенції), наголошуючи, що безстрокове зберігання даних у Реєстрі не відповідає вимозі пропорційності щодо досягнення законної мети. Саме такі гарантії закладають проєкти законів: визначають строки зберігання відомостей у Реєстрі залежно від характеру відповідальності – для *дисциплінарних* і адміністративних правопорушень встановлюються відповідні терміни, а для кримінальних правопорушень дані зберігаються до погашення або зняття судимості. Таким чином, проєкти реалізуватимуть вимогу ЄСПЛ щодо недопущення довічного або непропорційного стигматизування осіб, які вже відбули покарання. Слід зазначити, що в кінцевому підсумку жоден із проєктів не був прийнятий у початковій редакції: проєкт № 13271-2 було відхилено, проте саме його норми були включені у фінальну редакцію проєкту № 13271-1, який і був прийнятий Верховною Радою України. Незважаючи на наявність двох законодавчих ініціатив, жоден із проєктів не мав завершеного правового регулювання. У проєкті № 13271-1 питання, що розглядалося, пропонувалось урегулювати таким чином: строк перебування відомостей про фізичних осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, у Реєстрі не може перевищувати строк, передбачений статтею 39 Кодексу України про адміністративні правопорушення, якщо до особи застосовано адміністративне стягнення, та не може перевищувати строки, визначені статтею 89 Кримінального кодексу України, якщо особу було засуджено за вчинення кримінального правопорушення (*цю редакцію не було враховано*). У проєкті № 13271-1 до цього питання підійшли більш ґрунтовно: «...строк зберігання відомостей в Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, становить: 1) відомостей про притягнення до цивільно-правової відповідальності фізичної особи за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень – один рік; 2) відомостей про накладення адміністративного стягнення на фізичну особу за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення – один рік; 3) відомостей про притягнення до кримінальної відповідальності фізичної особи за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень – до погашення або

зняття судимості з особи; 4) відомостей про юридичних осіб, до яких застосовано заходи кримінально-правового характеру у зв'язку з вчиненням корупційного правопорушення, – п'ять років. Після закінчення строків, визначених цією частиною, відомості про особу в Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, підлягають виключенню». Сама ця редакцію було прийнято 17 червня 2025 року в Законі України № 4496-IX, а 15 липня підписано Президентом України.

Перше, що привертає увагу в нововведеннях (і в усіх проєктах), це відсутність, незважаючи на важливість цього питання в пояснювальних записках, визначеного строку зберігання в Реєстрі відомостей про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, хоча на це звертали увагу як працівники науково-експертного управління апарату парламенту, так і інші фахівці. Водночас цікавим видався запропонований НАЗК вихід із цієї ситуації: «...вилучення з Реєстру порушників відомостей про осіб, які притягнуті до дисциплінарної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією, Законом № 4496 не передбачено. Разом з тим НАЗК вважає за можливе вилучати такі відомості з Реєстру після спливу одного року з дня накладення дисциплінарного стягнення, спираючись на положення ч. 1 ст. 151 Кодексу законів про працю України. З метою унормування порядку вилучення таких даних з Реєстру порушників НАЗК найближчим часом будуть затверджені зміни до Положення про нього» (НАЗК, 2025). Знову виникає питання: якщо НАЗК вважає за можливе вилучати такі відомості з Реєстру за відсутності законодавчо встановлених строків, то навіщо їх було встановлювати для інших видів відповідальності, якщо цей орган може сам це питання вирішити, тим паче, що єдина підстава для видалення даних із Реєстру, яка існувала до цього (активна участь у захисті країни під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну), була розроблена та схвалена в Положенні про реєстр НАЗК самостійно? Я не ставлю під сумнів важливість, доцільність та доречність цих дій агентства. Просто в черговий раз ми стикаємось із роботою парламенту в «турборежимі», що негативно впливає на якість законодавства. У продовження цієї тези, не виділяючи як окремого питання до законодавчих змін, слід звернути увагу на формулювання: «...відомостей про накладення адміністративного стягнення на фізичну особу за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення – один рік». Якщо повернутися до законодавчих визначень корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушень, виникає питання: як на фізичну особу може бути накладено адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення, якщо таку відповідальність за його вчинення не передбачено?

Друге питання, що виникає у зв'язку з нововведеннями: з якого моменту рахувати цей рік? Не заглиблюючись у правовий аналіз строків давності всіх видів юридичної відповідальності, розглянемо дисциплінарну й адміністративну. Відповідно до вищезгаданої ч. 1 ст. 151 Кодексу законів про працю України,

«якщо протягом року з дня накладення дисциплінарного стягнення працівника не буде піддано новому дисциплінарному стягненню, то він вважається таким, що не мав дисциплінарного стягнення» (Кодекс законів про працю України, 1971). У ст. 39 КУпАП із цього приводу зазначено таке: «...якщо особа, піддана адміністративному стягненню, протягом року з дня закінчення виконання стягнення не вчинила нового адміністративного правопорушення, то ця особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню» (Кодекс України про адміністративні правопорушення, 1984). Зрозуміло, що такі моменти в Законі про запобігання корупції потребують деталізації.

Третє питання, що виникає із цього контексту, стосується порядку та строків видалення даних із Реєстру. Положення про нього та Закон (ст. 59) чітко визначають, що відомості про осіб, яких притягнуто до відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, вносяться до Реєстру корупціонерів протягом трьох робочих днів з дня надходження до НАЗК з Державної судової адміністрації України електронної копії рішення суду, яке набрало законної сили, або від кадрової служби завіреної в установленому порядку паперової копії наказу про накладення дисциплінарного стягнення. З іншого боку, в який строк слід вилучати відомості про притягнення до кримінальної відповідальності фізичної особи за вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, коли вона звернулася до НАЗК з довідкою про погашення або зняття судимості? Питання залишається неврегульованим.

5. Вплив встановлених строків зберігання відомостей у Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, на мету його ведення

Як уже зазначалось у цій статті, Реєстр корупціонерів ведеться з метою ведення єдиного обліку осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, та юридичних осіб, щодо яких застосовано кримінально-правові заходи, проведення спеціальної перевірки претендентів на відповідальні посади, аналізу даних про правопорушників для визначення посад і сфер з найвищими корупційними ризиками та формування антикорупційної політики тощо. Крім цього, відповідно до ч. 2 ст. 59 Закону України «Про запобігання корупції» інформація із цього Реєстру про внесення відомостей про особу до нього або про відсутність відомостей про таку особу надається: 1) на запит державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з метою проведення спеціальної перевірки відомостей про осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; 2) на запит правоохоронних органів у разі потреби в отриманні такої інформації в рамках кримінального або адміністративного провадження або на запит прокурора в рамках здійснення нагляду за додержанням вимог і застосуванням законів; 3) у разі звернення фізичної особи (уповноваженої нею особи) або

уповноваженого представника юридичної особи щодо отримання відомостей про себе або юридичну особу, яку він представляє (Закон України «Про запобігання корупції», 2014). Інші підстави для надання таких відомостей відсутні.

Притягнення особи до юридичної відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення створює негативні правові наслідки, які прямо або опосередковано обмежують її можливість обіймати певні посади публічної служби. Ці наслідки випливають із поєднання норм про несумісність та обмеження доступу до посад, проведення спеціальних перевірок і заборон, закріплених у чинному антикорупційному законодавстві. Так, наявність непогашеної судимості за корупційні злочини зазвичай нівелює можливість обіймання більшості посад публічної служби. Накладення адміністративних стягнень створює формальні підстави для відмови у призначенні на посади, які вимагають відсутності адміністративних стягнень за правопорушення, пов'язані з корупцією. Перед призначенням кандидатів щодо них проводяться перевірки достовірності відомостей, пошук записів у реєстрах (включно з Реєстром корупціонерів), їх оцінка на предмет законодавчої заборони призначення на посади. Розглянемо лише обмеження, що містяться в законодавстві про публічну службу, пов'язані з наявністю у претендента негативного досвіду притягнення до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією. Зазвичай законодавство про публічну службу встановлює обмеження у прийнятті на службу – рік з моменту накладення адміністративного стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією (члени Кабінету Міністрів України, атестовані працівники НАБУ, ДБР, СБУ тощо). Більш вимогливі обмеження у прийнятті на роботу встановлені Законом України «Про державну службу»: на державну службу протягом трьох років з дня набрання відповідним рішенням суду законної сили не може вступити особа, яка піддавалася адміністративному стягненню за правопорушення, пов'язане з корупцією (Закон України «Про державну службу», 2015). У законах містяться й обмеження, що забороняють вступ на публічну службу за зазначеною вище підставою, наприклад, у поліцію, прокуратуру. У цьому зв'язку виникає таке питання: як у цьому випадку здійснювати перевірку на предмет того, чи притягався кандидат на посаду державної служби категорії «В» або поліцейського до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією? Як вказувалося вище, відповідно до положень Закон України «Про запобігання корупції» та Положення про реєстр корупціонерів інформація з Реєстру подається на запит державних органів, органів місцевого самоврядування лише з метою проведення спеціальної перевірки відомостей про осіб, які претендують на обіймання посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. Спеціальна перевірка проводиться лише стосовно осіб, які претендують на обіймання посад, які передбачають зайняття відповідального

або особливо відповідального становища, а також посад з підвищеним корупційним ризиком, перелік яких затверджується НАЗК. При цьому перевірці підлягають відомості про особу, яка претендує на обіймання цих посад, зокрема щодо факту, що до особи раніше застосовано адміністративне стягнення за пов'язані з корупцією правопорушення (ст. 56 Закону). Тобто претендента на посаду прокурора або державного службовця категорій «А» та «Б» перевірити на історію накладення на них адміністративних стягнень за порушення антикорупційного законодавства ще можна буде (посади належать до тих, що займають відповідальне становище), а як це перевірити щодо інших претендентів – ні закон, ні положення не регулюють, а визначають вичерпний перелік підстав для цього, де відповідної немає, тоді як відомості щодо них із публічної частини через рік із Реєстру будуть видалені. Таким чином, кадрові служби опиняються в ситуації невизначеності, у них відсутній доступ до архівних сервісів, немає чітких процедур, як перевіряти минулі відомості, що робити в разі сумніву. Все це може призводити до ризику найму ненадійних службовців, зростання судових спорів, помилки у прийнятті чи звільненні працівників на підставі неповних даних шкодитимуть репутації установи (наприклад, кадровик перевіряє кандидата і Реєстр нічого не показує, кандидат працевлаштований, через місяць спливає інформація з іншого джерела). Несистемність цих змін до строків зберігання даних підриває довіру до Реєстру як інструмента перевірок і ставить відповідні підрозділи перед дилемою: або діяти на основі неповних даних і ризикувати помилкою, або запускати довгі додаткові, нормативно невизначені процедури.

Звісно, НАЗК цю проблему може вирішити (як це вже мало місце щодо строків дисциплінарної відповідальності) у ручному режимі, оскільки архівні дані в них все одно залишаються. Але юридично правильним було б саме цим Законом № 4496-IX не тільки встановити строки зберігання відомостей, але й передбачити й урегулювати подальший їх вплив на взаємодію з іншими органами влади. Оскільки це вже неможливо, відповідні положення потребують додаткових змін і доповнень.

6. Результати дослідження

Встановлено, що запровадження строків зберігання даних вирішує частину проблем правової непропорційності, на які вказав ЄСПЛ, але не усуває нормативних прогалин: відсутність встановлення законодавчого строку для зберігання дисциплінарних відомостей, неврегульованість початку відліку строків і процедури виключення даних у міжвідомчій взаємодії.

Виявлено системні інформаційні та процедурні недоліки: розбіжності в кваліфікації правопорушень між органами, технічні помилки під час внесення даних, неоднорідність наповнення записів, недосконалі механізми оскарження й уповільнені строки оновлення.

Проаналізовано практичні наслідки для публічної служби: запроваджені строки можуть ускладнити кадрові перевірки поза межами спеціальної

перевірки (відсутність доступу до архівних відомостей для широкого кола посад створює ризики прийняття помилкових рішень під час працевлаштування).

З'ясовано, що НАЗК частково компенсує прогалини регулювання оперативними рішеннями, проте такі рішення потребують законодавчого або підзаконного закріплення для забезпечення юридичної передбачуваності та підзвітності.

7. Висновки

Законодавчі зміни щодо строків зберігання даних у Реєстрі корупціонерів, з одного боку, відповідають вимозі пропорційності, висвітлений ЄСПЛ, і надають основу для зменшення довічної стигматизації, з іншого – вони залишили важливі процедурні та інституційні прогалини, що підривають ефективність Реєстру як складової антикорупційної системи.

Для забезпечення реалізації цілей Реєстру (облік правопорушень, спеціальні перевірки, аналітика ризиків) потрібне комплексне врегулювання: чіткі строки та критерії для всіх видів відповідальності, уніфіковані правила початку відліку строків, формалізовані процедури виключення даних і взаємодії з кадровими службами органів влади. Для цього слід ч. 2 ст. 59 Закону України «Про запобігання корупції» доповнити абзацом п'ятим такого змісту: «... на запит державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з метою проведення перевірки відомостей про осіб, які претендують на обіймання посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, на відповідність вимогам, встановленим до претендентів на вступ на публічну службу в ці органи». Варіантами покращення взаємодії НАЗК з кадровими службами можуть стати: сервіс доступу до архівних записів для уповноважених підрозділів під контролем НАЗК, розроблення типової форми взаємодії між НАЗК і кадровими службами тощо.

Таким чином, Реєстр корупціонерів має бути невід'ємною складовою антикорупційної інфраструктури, але його ефективність залежить від правової збалансованості, процедурної надійності. Тільки за таких умов Реєстр зможе виконувати свою превентивну, інформаційну й аналітичну функції.

Список використаних джерел:

1. Маслова Я. Теоретико-правова характеристика адміністрування реєстрів Національного агентства з питань запобігання корупції. *Правові новели*. 2020. Т. 2, № 13/2021. С. 154–160.
2. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1893-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
3. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення : Закон України від 17.06.2025 № 4496-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4496-20#n37>.

4. Івасин О. Застосування строків давності для осіб, які перебувають у Реєстрі «корупціонерів». Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : *матеріали Міжнар. наук. конф.* Київ, 2021. С. 262–263.

5. Пашинський А. П. Майбутнє Реєстру корупціонерів після рішення ЄСПЛ у справі «Ситник проти України». *Економічна теорія та право*. 2025. № 2 (61). С. 102–118. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2025-61-2-102>.

6. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення : наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.02.2018 № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-18#n13>.

7. Реєстр корупціонерів: що з ним не так. URL: <https://youcontrol.com.ua/articles/reiestr-korupcioneriv-shcho-z-nym-ne-tak/>.

8. ЄСПЛ ухвалив рішення на користь Ситника у справі про внесення його до реєстру корупціонерів. *Радіо Свобода*. 2025. 24 квіт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-espl-sytynyk/33395857.html>.

9. Рішення ЄСПЛ на користь Артема Ситника: думки адвокатів. *Юридична газета*. 2025. 1 трав. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/rishennya-espl-na-korist-artema-sitnika-dumki-advokativ.html>.

10. ЄСПЛ виніс рішення на користь Артема Ситника у справі щодо Реєстру корупціонерів. *Юридична газета*. 2025. 25 квітня. 1 трав. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/espl-vinis-rishennya-na-korist-artema-sitnika-u-spravi-shchodo-reestru-korupcioneriv.html>.

11. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення : проєкт Закону № 13271-1 від 23.05.2025. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56461>.

12. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо підвищення відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення : проєкт Закону № 13271-2 від 26.05.2025. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56472>.

13. НАЗК розпочало вилучення з Реєстру порушників відомостей, строк зберігання яких минув. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nazk-rozpochalo-vyluchennya-z-reestru-porushnykiv-vidomostey-strok-zberigannya-yakyh-mynuv/>.

14. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

15. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

16. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.

References:

1. Maslova, Ya. (2020). Teoretyko-pravova kharakterystyka administruvannya reiestriv Natsionalnoho agentstva z pytan zapobihannya koruptsii [Theoretical and legal characterization of administration of the registers of the National Agency on Corruption Prevention]. *Pravovi noveli*, 2 (13/2021), 154–160 [in Ukrainian].

2. Verkhovna Rada Ukrainy (2014, 14 October). Pro zapobihannya koruptsii: Zakon Ukrainy No. 1893-IX [On Preventing Corruption: Law of Ukraine No. 1893-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> [in Ukrainian].

3. Verkhovna Rada Ukrainy (2025, 17 June). Pro vnesennya zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia, Kryminalnoho kodeksu Ukrainy, Kryminalno-protseusualnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv shchodo pidvyshchennia vidpovidalnosti za koruptsiyni abo poviazani z koruptsiuu pravoporushennia: Zakon Ukrainy No. 4496-IX [On Amendments re: increasing liability for corruption-related offences: Law of Ukraine No. 4496-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4496-20#n37> [in Ukrainian].
4. Ivasyn, O. (2021). Zastosuvannia strokiv давности dlia osib, yaki перебувають у Реєстрі “koruptsiioneriv” [Application of limitation periods for persons included in the Register of “Corrupt Officials”]. In Implementation of state anti-corruption policy in the international dimension: materials of the international scientific conference. National Academy of Internal Affairs [in Ukrainian].
5. Pashynskiy, A.P. (2025). Maibutnie Reiestru koruptsiioneriv pislia rishennia YeSPL u spravi “Sytnyk proty Ukrainy” [The future of Corrupt Officials Register after the ECHR Judgment in the case of Sytnyk v. Ukraine]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 2 (61), 102–118. Retrieved from <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2025-61-2-102> [in Ukrainian].
6. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii (2018, 09 February). Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Yedynyi derzhavnyi reiestr osib, yaki vchynyli koruptsiyni abo poviazani z koruptsiieiu pravoporushennia: nakaz NAPK No. 166 [On approval of the Regulation on the Unified State Register of persons who committed corruption or corruption-related offences: NACP Order No. 166 dated 09.02.2018]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-18#n13> [in Ukrainian].
7. YouControl (n.d.). Reiestr koruptsiioneriv: shcho z nym ne tak [Corrupt Officials Register: what is wrong with it]. Retrieved from <https://youcontrol.com.ua/articles/reiestr-koruptsiioneriv-shcho-z-nym-ne-tak/> [in Ukrainian].
8. Radio Svoboda (2025). YeSPL ukhpalyv rishennia na koryst' Sytnyka u spravi pro vnesennia yoho do reiestru koruptsiioneriv [ECHR ruled in favor of Sytnyk in the case on his inclusion in the Corrupt Officials Register]. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/news-espl-sytnyk/33395857.html> [in Ukrainian].
9. Yurydychna hazeta (2025). Rishennia YeSPL na korys Artema Sytnyka: dumky advokativ [ECHR decision in favor of Artem Sytnyk: lawyers' opinions]. Retrieved from <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/rishennya-espl-na-korist-artema-sitnika-dumki-advokativ.html> [in Ukrainian].
10. Yurydychna hazeta (2025, 25 April). YeSPL vynis rishennia na korys Artema Sytnyka u spravi shchodo Reiestru koruptsiioneriv [ECHR rendered a decision in favor of Artem Sytnyk regarding the Corrupt Officials Register]. Retrieved from <https://yur-gazeta.com/golovna/espl-vinis-rishennya-na-korist-artema-sitnika-u-spravi-shchodo-reiestru-korupcioneriv.html> [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada Ukrainy (2025). Pro vnesennia zmin do KUpAP, Kryminalnoho kodeksu, Kryminalno-protseusualnoho kodeksu ta inshykh aktiv shchodo pidvyshchennia vidpovidalnosti za koruptsiini abo poviazani z koruptsiieiu pravoporushennia: proekt Zakonu No. 13271-1 vid 23.05.2025 [On amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offences, the Criminal Code, the Criminal Procedure Code and other legislative acts of Ukraine regarding increasing liability for corruption or corruption-related offences. Bill No. 13271-1 dated 23.05.2025]. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56461> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada Ukrainy (2025). Pro vnesennia zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia, Kryminalnoho kodeksu Ukrainy, Kryminalno-protseusualnoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv shchodo pidvyshchennia vidpovidalnosti za koruptsiini abo poviazani z koruptsiieiu pravoporushennia: proekt Zakonu No. 13271-2 vid 26.05.2025 [On amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offences, the Criminal

Code, the Criminal Procedure Code and other legislative acts of Ukraine regarding increasing liability for corruption or corruption-related offences. Bill No. 13271-2 dated 26.05.2025]. Retrieved from <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56472> [in Ukrainian].

13. Natsionalne ahentstvo z pytan zapobihannia koruptsii (2025). NAPK rozpochalo vyluchennia z Reiestru porushnykiv vidomostei, strok zberihannia yakykh mynuv [NACP has begun removing records from the Register whose storage periods have expired]. Retrieved from <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nazk-rozpochalo-vyluchennya-z-reestru-porushnykiv-vidomostey-strok-zberihannya-yakyh-mynuv/> [in Ukrainian].

14. Verkhovna Rada Ukrainy (1971). Kodeks zakoniv pro pratsu Ukrainy No. 322-VIII [Labor Code of Ukraine No. 322-VIII dated 10.12.1971]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> [in Ukrainian].

15. Verkhovna Rada Ukrainy (1984). Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia No. 8073-X [Code of Ukraine on Administrative Offences No. 8073-X dated 07.12.1984]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> [in Ukrainian].

16. Verkhovna Rada Ukrainy (2015). Pro derzhavnu sluzhbu: Zakon Ukrainy No. 889-VIII [On Civil Service: Law of Ukraine No. 889-VIII dated 10.12.2015]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> [in Ukrainian].

REGISTER OF “CORRUPTIONISTS” IN UKRAINE: CHANGES IN ESTABLISHING TIME LIMITS FOR STORAGE OF INFORMATION AND PROCEDURAL CHALLENGES

Igor Pastukh,

Doctor of Law, Professor,

Head of the Department of Administrative Law and Process

National Academy of Internal Affairs

<https://orcid.org/0000-0002-5889-7055>

pastukh.i.d@navs.edu.ua

Purpose of the article. The article is devoted to the study of the functioning of the Unified State Register of Persons Who Committed Corruption or Corruption-Related Offenses, after the introduction of time limits for storing information in it about persons brought to criminal, administrative, disciplinary and civil liability. The problems of the legal and administrative functioning of this Register were identified and analyzed, the history of its formation was highlighted, and the impact of the introduction of data retention periods (taking into account the decision of the ECHR in the case “Sytnyk v. Ukraine” and the Law of Ukraine “On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Criminal Code of Ukraine, the Criminal Procedure Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine on increasing liability for corruption or corruption-related offenses” dated 17.06.2025 No. 4496-IX) on the effectiveness of anti-corruption mechanisms and the interaction of the NACP with other public administration bodies was assessed.

The work used a combined **methodological** approach: historical and legal analysis to reproduce the stages of the formation of the Register; documentary and regulatory legal analysis of the provisions of the Law on the Prevention of Corruption, draft reforms and by-laws of the NACP; comparative analysis in comparing national decisions with the principles of the ECHR (right to private life, proportionality); institutional analysis of the procedures for maintaining the Register and the procedures for information interaction; operational-technical analysis of data

quality; normative-logical and risk-oriented approach to assessing personnel and procedural consequences; modeling to develop practical recommendations for improving the legal regulation of the Unified State Register of Persons Who Committed Corruption or Corruption-Related Offenses.

Results. The study showed that the legislative introduction of data retention periods partially eliminates the problem of lifelong stigmatization, which the ECHR pointed out in its decision, and establishes basic criteria for various types of liability. At the same time, significant gaps remained: the lack of a clearly defined period for information on disciplinary action, an unregulated starting point for the calculation of terms, undefined procedures for data extraction and interaction with personnel departments. Systemic information problems were identified: inconsistencies in the qualifications of illegal actions between bodies, technical errors, and heterogeneity in the filling of records. The amendments to the law have complicated personnel checks when hiring outside the scope of a special check and increased the risks of making decisions based on incomplete data.

Conclusions. The Register should remain a key element of the anti-corruption infrastructure, but its effectiveness requires comprehensive refinement: standardization of terms for all types of liability, unification of the rules for starting their calculation, formalized procedures for excluding data, access services to archival records for authorized bodies, and approval of typical forms of interaction between the NACP and personnel services. Only under such conditions will the Register be able to combine preventive, informational, and analytical functions without violating the principles of proportionality and human rights.

Key words: unified state register of persons who have committed corruption or corruption-related offenses, register of corrupt persons, data retention periods, corruption offenses, offenses related to corruption, procedural interaction, public service.

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 23.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025

НОТАТКИ

Наукове видання

Адміністративне **ПРАВО і ПРОЦЕС**

науково-практичний журнал

№ 4/2025

Коректура • Н. Славогородська
Комп'ютерна верстка • М. Михальченко

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір,
точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних,
власних імен та інших відомостей.

Формат 70/100/1/16. Ум.-друк. арк. 5,34. Наклад 300 прим. Замов. № 0126/031.
Гарнітура Times. Папір офсет. Цифровий друк.
Підписано до друку 31.12.2025.

Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1.
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022

Scientific publication

Administrative **LAW and PROCESS**

scientific and practical journal

№ 4/2025

Proof reading N. Slavohorodska
Desktop publishing M. Mykhalchenko

The authors are fully responsible for the collation, accuracy of facts, quotes,
economic-statistical data, proper names and other information.

Format 70/100/1/16. Printer's sheet 5,34 Circulation 300 copies. Order 0126/031.

Typeface Times. Offset paper. Digital printing.

Authorized for printing as of 31.12.2025.

Publishing House "Helvetica"

65101, Ukraine, Odessa, 6/1 Inglizi St.

Telephone: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Certificate of a publishing entity ДК No 7623 dated 22.06.2022